Veto
ALGEMENE STUDENTEN RAAD

Weekblad. Jaargang 13, '86-'87.
Nr. 6, dd. 6 november 1986
ISSN: 0773-5162

Verantw. Uitg.: Filip Huyzentruyt
's Meiersstraat 5, 3000 Leuven
Tel. 016/22.44.38

Favoriet

Voortaan weet u alles over Claude Lévi-Strauss: hoe hij rechten en filosofie kombineerde, hoe hij beïnvloed werd door de psycho-analyse en de strukturele taalkunde en hoe hij de waarheid achter de schermen zoekt.

U weet ook alles over zijn brutaal leeg mensbeeld en over de ernst waarmee hij zijn vak beoefent. U weet vooral hoe u het incestverbod kunt omzeilen. Voor alle geïnteresseerden: zie p. 12.

Ha die fakbars

Na een paar uur doorzakken in uw geliefd kringkafee weet u het misschien niet meer, maar die plek heeft hoogstwaarschijnlijk een traditie, een geschiedenis, of toch tenminste een verleden met enkele anekdotes.
Bewust van het rijke verleden van onze Alma Mater, trokken de twee grootste zuipschuiten van onze redaktie op stap. Veldwerk heet dat, erg vermoeiend veldwerk. Het resultaat van onze speurtocht wordt opgediend in enkele schuifjes. Vandaag deel 1. De geanalyseerden zijn POLITIKA en het HUIS DER RECHTEN.

Pag. 4.

Yechh!

In ons vervolgverhaal over 'de' gezonde voeding vandaag de derde aflevering. Na de adembenemende avonturen van Vak 1 zat μ met akute salivatieverschijnselen te wachten op de groenten en het fruit van Vak 2. Zal de artisjok het halen van de Indonesische aardappel? Op bladzijde twee wordt u uit uw lijden verlost.

Numerus Clausus via een ommetje

Vanaf volgend akademiejaar krijgt de unief voor bisstudenten eerste kandidatuur geneeskunde geen staatstoelage meer en zullen ze de facto niet meer ingeschreven worden: de numerus clausus is dus een feit. Maar niet alleen boven geneeskundestudenten hangt de numerus clausus als een zwaard van Damocles: dezelfde maatregel geldt voor bisstudenten eerste kandidatuur tandheelkunde én voor alle paramedische opleidingen — uitgezonderd verpleging — van het Hoger Onderwijs Buiten de Universiteit (HOBU). Dat dit Sint-Annabesluit leidt tot een beperking van het aantal studenten, wordt op het kabinet van onderwijs — en dit voor het eerst — grif toegegeven. Maar dan wel met de aanvulling dat het "een zachte vorm" van numerus clausus is. Pikant detail: de vermelde maatregel — voorgesteld als een besparingsmaatregel en in die zin opgenomen in het volledige pakket onderwijsbesparingen — houdt in feite geen besparing in. Alle gekheid op een stokje, maar ook dat erkent men op het kabinet. Alsof de verwarring nog niet groot genoeg is, heeft men voor dit akademiejaar inderhaast een 'overgangsregeling' getroffen.

Tekst en uitleg bij de hersenkronkels van Coens.

Om de maatregel te kunnen situeren, dienen we kort in te gaan op de financieringswijze van de universiteiten. Momenteel krijgen de universiteiten een vaste staatstoelage per student (het bedrag varieert wel van richting tot richting). Bijvoorbeeld een student eerste kandidatuur geneeskunde is goed voor ongeveer 300 000 frank. Met dit bedrag dient de unief zowel het onderwijs te organiseren als het wetenschappelijk onderzoek te financieren.

Deze financieringswijze is al lang een heet hangijzer binnen de universitaire wereld, maar de diskussie daaromtrent is momenteel duidelijk in een stroomversnelling gekomen. Samengevat komt het op het volgende neer. Voor dit akademiejaar worden bisstudenten van eerste kandidatuur geneeskunde, tandheelkunde en van alle paramedische opleidingen (kinesiterapie, logopedie,... uitgezonderd verpleegkunde) slechts voor 80% betoelaagd. Vanaf volgend akademiejaar wordt diezelfde kategorie studenten helemaal niet meer betoelaagd — dus ook niet ingeschreven — én wordt het huidige financieringsmekanisme van die (of alle?) richtingen aan de uniefs herzien. We trachten de coensiaanse knoop te ontwarren.

Bekijken we vooreerst de gevolgen van de overgangsmaatregel dit akademiejaar: bisstudenten van hogervermelde richtingen worden nog slechts voor 80% betoelaagd. Konkreet betekent dit voor de staatskas dit jaar een besparing van ruw geschat 320 miljoen (maar Coens slaat de bal mis: zie pagina 3). Maar wat betekent deze maatregel voor de universiteiten, zowel financieel als wat betreft het aantal studenten? Dit akademiejaar worden door alle uniefs de minder-betoelaagde studenten nog wel ingeschreven. Deze maatregel heeft — althans dit jaar — geen invloed op het aantal studenten en van een numerus clausus is dus momenteel geen sprake. Financieel betekent deze maatregel een minder-inkomst voor de universiteiten. Maar ten koste van wie of wat? Aangezien de minder betoelaagde studenten dit akademiejaar door de universiteiten nog wel ingeschreven worden — en de facto de onderwijskosten kwasi konstant blijven — heeft deze maatregel vooral een nadelige invloed op het wetenschappelijk onderzoek.

Akademisch protest

Precies dit laatste verklaart waarom rektoren en dekanen fel protesteerden — althans naar akademische maatstaven — tegen deze maatregel. Men neemt het niet dat er andermaal bespaard wordt op het wetenschappelijk onderzoek en dit jaar wordt de minder-toelage van de staat gekompenseerd door de reserve van de unief. Maar omdat dit niet kan blijven duren, pleiten de uniefs voor een andere regeling. Ook het artsensyndikaat rond de konservatieve Wynen, die al

vervolg op p. 2

HET BELANG VAN DE MORGEN — De Morgen is failliet: met dit bericht kwam onze redaktionele Jan vorige donderdag binnen. In de daaropvolgende dagen kwam een golf van medeleven op gang. Twee noodedities werden door de redaktie klaargestoomd. Intussen werd op hoog nivo een politiek spel gespeeld. Een blik in De Morgen etcetera: pagina's 10 en 11.
(foto Didier Wijnants)

Studiebeurzen geïndekseerd

Op woensdag 29 oktober werd op het kabinet van minister Kelchtermans een besluit genomen aangaande het bedrag van de studiebeurzen voor het lopende akademiejaar 1986-1987. Er werd bepaald dat de beurzen normaal zouden worden geïndekseerd, met als basis het indekscijfer van mei 1986.

Naar verluidt heeft dit besluit enkel betrekking op het lopende akademiejaar. Konkreet betekent dit dat ook weer dit jaar de maximumbeurs slechts de helft van de studiekost zal dekken. Meer nog, de kloof tussen maximumbeurs en studiekost is groter geworden, als je de recente regeringsmaatregelen in de kalkulus betrekt: verhoging van het inschrijvingsgeld, verhoging van maaltijd- en woonkosten door de halvering van de sociale toelagen. Uiteindelijk blijkt deze indeksering dus een pleister te zijn op een houten been.

Anderzijds is dienaangaande de houding van het kabinet veelbelovend. Op dezelfde vergadering werd namelijk besloten tot het oprichten van een studiegroep, die op vrij korte termijn (zeker vóór zomervakantie 1987) zou nagaan wat de reële kostprijs is van universitaire en niet-universitaire hogere studies. De konklusie uit de resultaten van dit onderzoek zouden dan dienen voor een herberekening van de beursbedragen, misschien al voor het akademiejaar '86-'87, aldus het kabinet.

Lovenswaardig initiatief, hoewel enkele bedenkingen toch gepast zijn. Het blijft namelijk vooralsnog de vraag of de aanpassing van de beursbedragen zal gepaard gaan met een fundamentele herdenking van de toekenningskriteria van de beurzen. In het verslag van de denkgroep "*Financieel statuut van de student*" is de kritiek op het toekenningskriterium tot hier toe niet mis te verstaan: "Het netto-belastbaar inkomen is geen neutrale barometer omdat het vaststellen van het netto-belastbaar bedrag nogal essentieel verschilt naargelang de positie die men inneemt in het arbeidsproces." Aanpassing van de bedragen zonder wijziging van dit kriterium kan de soms schrijnende mistoestanden alleen maar verscherpen.

Er is weliswaar reeds een beperkte wijziging doorgevoerd. Bij de bepaling van het inkomen waarop de beurs berekend wordt, kan men geen aftrek meer aangeven van aandelen, isolaties enzovoort. Een analyse echter van het reële vermogen en inkomen van de ouders der beursaanvragers wordt nog niet doorgevoerd.

Anderzijds herneemt de nog op te richten studiegroep een werk waarvan de resultaten uit eerder verrichte onderzoeken reeds afdoende bekend zijn. Ik denk hier niet alleen aan de HIVA-enquête van 1979, waarvan de bedragen na indeksering als representatief kunnen beschouwd worden. Ook de denkgroep van Dr. De Lannoo — *Financieel statuut van de student* — heeft op dit terrein grondige studie verricht, waarvan de resultaten recentelijk aan de Raad voor Studentenvoorzieningen werden voorgelegd. We vernamen dat minister Kelchtermans zelf zijn studiegroep zal samenstellen. We hopen maar dat de samenstellende leden hiervan representatief genoeg zijn om rekening te houden met zowel het reeds verrichte studiewerk op dit terrein als met de realiteit.

Geert Van Eekert

Bah, weer een saaie boekenbeursbijlage. Neen, Veto is anders. Op pagina's 5 t.e.m. 9 gaat het over biblioteken (al dan niet leeggeroofd), een jong tijdschrift, een poëziekritikus, een boekenbeursorganisator, een tentoonstelling, de burokratie, en tenslotte een andere "manier" van lezen ...

lezersbrieven

Alle lezersreakties kunnen bezorgd worden op de het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten)aktualiteit, en ondertekend zijn met naam, studiejaar en adres. Wie liever niet heeft dat zijn naam gepubliceerd wordt, moet dit duidelijk motiveren.

Brieven die langer zijn dan 25 regels van 68 aanslagen (spaties inbegrepen; dit komt overeen met ca. 1 getikte blz. met een dubbele interlinie) worden in principe ingekort.

Formalisme

In een atrikel van 23 oktober (Veto nr. 4, p. 2) wijst Rudy Lanssens, vrijgestelde voor Kringraad, terecht op de gevaren van een overdreven formalisme, als het erop aankomt de nieuwe kringenkoepel uit te bouwen. Drie handtekeningen vragen als bewijs dat een kring écht een open algemene vergadering wenst, dat is inderdaad een voorbeeld van misplaatste achterdochtigheid: eventueel misbruik van vertrouwen (Stel je voor!) komt in zo'n open gebeurtenis immers meteen aan het licht.

Rudy lijkt anderzijds — toegegeven, dat ligt niet in zijn natuur — het kind met het badwater weg te gooien. Hij maakt niet alleen komaf met een dreigend formalisme, hij betwijfelt daarenboven het nut van statuten. Is dat niet wat simplistisch? We kunnen misschien meteen ook aanbieden de reglementaire vertegenwoordiging van de studenten in de Academische Raad te schrappen: ook zonder statuten zullen de professoren wel inzien dat de studenten best bij het beleid betrokken worden... Of niet?

"Ook zonder statuten kan men inzien wanneer er iets fout gaat en er ingegrepen dient te worden", zegt Rudy. In het verleden heeft dat 'ingrijpen' spijtig genoeg de vorm aangenomen van het opstappen van een aantal kringen uit de koepel. Een statutaire bepaling (het voorzien van een OAV) moet ervoor helpen zorgen dat zoiets niet meer gebeurt. Zonder formalisme. "Ook zonder statuten kan men inzien dat een vrijgestelde best niet te lang binnen een raad blijft werken", betoogt Rudy. Het verleden toont ons echter dat uit zo'n inzicht niet altijd gevolgtrekkingen naar de praktijk toe worden gemaakt.

De statuten van de nieuwe koepel wegen heus niet zo zwaar als sommigen willen doen vermoeden. Rudy, we moeten bedacht zijn voor mensen die eerst oneigenlijke stiptheidsacties voeren (door bv. drie handtekeningen te gaan eisen), waarna zij de koepel luidkeels van een vermeend formalisme beschuldigen.

Steven Vanackere
Preses VRG

N.v.d.r.: De insinuatie als zou Rudy zich aan oneigenlijke stiptheidsakties hebben bezondigd, mag als totaal uit de lucht gegrepen beschouwd worden.

Martens poeha

Met veel poeha, affiches en strooibiljetten kondigt CDS Leuven de komst aan van Wilfried Martens. Het christen-democratisch studentenvolk is in rep en roer: Hij komt!

Helaas, op de Grote dag, dinsdag 28 oktober, om 15 uur (!) bereikt het fatale bericht de organisatoren: omwille van de politieke toestand en de zgn. 'godsvrede' kan Hij geen openbare statements geven.

Alsof Hij dat dan pas, vijf uur voor Zijn show, weet! Ondertussen hangt heel Leuven evenwel vol met Zijn (overigens mooi geretoucheerde) foto. Wat een publiciteit! Wat een lef! Wat een klootzak!

Kris Minne

Telegram

Crisis in sociale sector. Sociale sector gefinancierd door studenten. Inschrijvingsgeld niet-beursstudenten 4-voud van beursstudent. Spuiten "Doe rijken crisis betalen" blijkbaar voorbijgestreefd. Solidariteit tussen rijke en niet-rijke studenten. Waarom nog verontwaardigde artikels over inschrijvingsgeld?

Lemmy Bratko

N.v.d.r.: wilt u zich volgende keer tot de kern van de zaak beperken?

Numerus Clausus

vervolg van p. 1

jaren om een numerus clausus schreeuwt, is niet tevreden met de huidige regeling omdat het aantal studenten eigenlijk niet beperkt wordt.

Coens werd dus van twee kanten belaagd en is uiteindelijk — voor beide — door de knieën gegaan. Hij heeft een regeling uitgewerkt waarmee zowel de universiteiten vrede nemen (het veilig stellen van de financiële middelen voor het wetenschappelijk onderzoek) én die ook tegemoet komt aan de eis van dokter Wynen omdat er een numerus clausus ingevoerd wordt. Waaruit bestaat deze toverdoos van Coens nu?

De rektor en Wynen tevreden

Vooreerst zal hij de financieringswijze van de uniefs tegen volgend jaar fundamenteel veranderen: deze zullen niet langer uitsluitend betoelaagd worden in funktie van het aantal studenten. Voortaan krijgen de uniefs een bepaald vast bedrag voor hun wetenschappelijk onderzoek — dat hoog genoeg is opdat ze er vrede mee zouden nemen — en voor het overige deel van hun inkomsten zijn ze nog afhankelijk van het aantal studenten. Konkrete bedragen zijn daar nog niet op geplakt, momenteel ligt die verdeelsleutel nog ter diskussie op het kabinet. Maar het staat als een paal boven water dat door de nieuwe regeling het aantal studenten geen invloed meer zal hebben op de financiële middelen voor het wetenschappelijk onderzoek, want dat bedrag wordt forfaitair bepaald. Precies daarvan droomden akademici al jaren. De rektoren slapen voortaan op beide oren.

Het andere luik van Coens' toverdoos betreft het niet meer subsidiëren van bisstudenten eerste kan in vernoemde richtingen vanaf volgend akademiejaar. Door de veranderde financieringsmetode worden de subsidies per student kleiner — het wetenschappelijk onderzoek wordt apart en onafhankelijk van het aantal studenten betoelaagd — en zal de niet-subsidiëring van die bepaalde kategorie studenten dus financieel een kleinere weerslag hebben op de unief en heel zeker niet het wetenschappelijk onderzoek benadelen. Met als gevolg dat de universiteiten in dergelijke situatie waarschijnlijk beslissen om die kategorie studenten voortaan niet meer in te schrijven. Zodoende heeft Coens dan toch via een ommetje — het sleutelen aan het financieringsmechanisme van de uniefs — een numerus clausus mogelijk gemaakt. Op het kabinet wordt bevestigd dat "dit inderdaad een gevolg is". Onmiddellijk voegt men eraan toe dat het een "zachte vorm" van numerus clausus is, omdat hij gebaseerd is op een kwalitatieve basis, namelijk het al dan niet slagen in eerste kandidatuur.

De rektoren en dokter Wynen mogen dan misschien "zacht" op hun beide oren slapen, de studenten formuleren bij deze regeling heel wat bedenkingen. Volgende week wordt er ruime aandacht besteed aan de diskussies en standpunten van Medika, de fakulteitskring van geneeskundestudenten, én komt ook het standpunt van de dekaan Casteels aan bod. Minister Coens moet niet hopen op betere tijden.

Marc Sys

Karel de Robot goes Mechatronika

Ingenieurs voor automatisering

Vanaf dit akademiejaar bestaat er aan de Fakulteit Toegepaste Wetenschappen een postgraduate opleiding tot Burgerlijk Ingenieur in de Mechatronika. Het gaat om een één-jaar-programma, toegankelijk voor alle Burgerlijk Ingenieurs. Het geheel zit nog in een eksperimentele fase.

Aan de fakulteit, en dan vooral aan het departement Werktuigkunde, leeft het idee voor een dergelijke opleiding nu drie-vier jaar. Uit de frekwente kontakten die de universiteit daar met de industrie onderhoudt, bleek immers dat er "nood is aan mensen met een geïntegreerde visie". Anders gezegd: onze ingenieurs zijn te gespecialiseerd; voor de automatisering van de industriële produktieprocessen is kennis nodig van *Mechanika*, *Elektronika* èn *Komputerwetenschappen*. Vandaar: *Mechatronika* als integratie van deze drie specialisaties, aangevuld met enkele specifieke vakken, vooral in verband met Artificial Intelligence en Komputergesteund Ontwerpen.

Volgens professor Van Brussel van het departement Werktuigkunde was er wel wat oppositie tegen het organiseren van een dergelijk aanvullend programma. Vijf jaar studeren is al lang genoeg, en aangezien ingenieurs door de industrie nogal vlug op de markt worden gesleurd, bestaat het gevaar dat er niet zoveel kandidaatstudenten komen opdagen. Hoe dan ook: voor dit jaar zijn er een 13-14 studenten ingeschreven.

Financiering?

Hoe wordt dat zaakje gefinancierd? Dat is heel simpel: "Er *is* geen financiering", zegt prof. Van Brussel. Er zijn geen speciale investeringen: alle bijkomende kosten worden *de facto* door *Werktuigkunde* gedragen, en verder steunt alles op de good-will van de professoren en docenten. De noodzakelijke apparatuur is er tòch al.

Improviseren

Blijkbaar is het dus niet zo makkelijk om snel programmavernieuwingen in te voeren. Dat is vooral in de snel evoluerende sektor van toegepaste wetenschappen een probleem. Vandaar dat men een beetje gaat improviseren: enkele jaren geleden bijvoorbeeld is de fakulteit gestart met een programma *Modern Energy*, dat nu weer afgevoerd is bij gebrek aan belangstelling.

Of *Mechatronika* hetzelfde lot beschoren zal zijn is nog lang niet uit te maken: het is veel te vroeg voor een inhoudelijke evaluatie. Wie de Kollegeroosters van de universiteit doorworstelt (na het telefoonboek van zone 061 de boeiendste bedlektuur) zal echter vergeefs zoeken naar "Mechatronika": die administratieve molen doorworstelen is een langdurig ritueel, en voor dit jaar was men dus te laat.

Maar de industrie kan niet wachten. De automatisering zet zich op verschillende nivo's door. Misschien niet met evenveel show en spektakel als in Japan, maar niettemin... En de werkloosheid meneer? Ach...

Didier Wijnants

Gezonde Voeding

De Werkgroep Gezonde Voeding werkt samen met Alma teneinde de student onder andere een eetkultuur bij te brengen. Veto staat achter deze doelstelling en stelt dan ook regelmatig publikatieruimte ter hunner beschikking.

Vorige keer werd het eerste vak van de zogenaamde *maaltijdschijf* behandeld. Deze week aandacht voor de *tweede schijf*: groenten en fruit.

Het tweede vak van de maaltijdschijf

Vak 2 groepeert groenten en fruit. Dit vak verzekert de aanvoer van vitamine C en vezels (alweer, die moeten dan wel onmisbaar zijn...). Groenten en fruit zijn te koop in alle kleuren, maten en geuren. Vers, diepgevroren of in blik, grote porties, kleine porties, ... Ze zijn dan nog op allerlei manieren klaar te maken (rauw, gekombineerd met andere, warm, koud, ...) zodat het bovendien niet moeilijk is om fruit of groenten bij elke maaltijd te kiezen. Zelfs bij het ontbijt. Denkend aan wat we reeds vertelden in verband met de welvaartsziekten, mijden we ook nu weer deze produkten, waar vet en/of suiker aan toegevoegd werd. Appelmoes en fruitkonserven horen hierbij. Rauwkost is een prima idee maar verdrink die vezels en vitamientjes niet onder een berg mayonnaise.

Radijsjes op de platte kaas, tomaat bovenop de jonge kaas, geraspte wortelen tussen de boterham, vers fruit als tussendoortje, een halve pompelmoes ekstra bij het ontbijt, een vers geperste appelsien, slaatjes voor warme dagen, verse soep als 't kouder wordt. 1001 ideeën met gezonde produkten uit dit gezond vak. Waarom er niet meer van eten?

Gezonde ontbijten

- Volkorenboterham met rookvlees en schijfjes appel
  Thee met verse citroen.
- Yoghurt met muesli en banaan of fruit van het seizoen (aardbei, rode bessen, bramen, perziken, pruimen, kersen, frambozen, appelen, peren).
- Geperste appelsien.
  Roggeboterham met witte kaas en kruiden.
- Volkorenboreham met jonge kaas.
  Halve pompelmoes.
  Glas melk.
- Karnemelk gemixt met verse appelsien.
  Volkorentoast.
- Roggeboterham met witte kaas en komkommer.
  Koffie.
- Havermoutpap met appel of peer.

Weet je dat sinaassap uit blik of glas verse appelsienen niet kunnen vervangen omdat er vezels in ontbreken?

AD VALVAS

Historia

- woe 12 nov doop en doop-td in Albatros. Inkom 50/70.
- Presidiumvergadering op 13 nov om 20 u. in praatkamer, Blijde Inkomststr. 11.
- Op 18 nov een voorbereidende POC-vergadering om 20 u. in Praatkamer, Blijde Inkomststr. 11.

LBK

- do 6 nov om 17 u. basket jongens en meisjes; om 20 u. minivoetbal 1ste kan tegen 2de ir. meisjes.
- ma 10 nov om 21 u. ping-pong.
- wo 12 nov bezoek Leuven met gids, inschrijvingen bij Maria.
- do 13 nov doop en doop-td in Thier.

Medika

- do 6 en zon 9 nov eerste les kursus stijldansen in turnzaal Windekind, Schapenstraat 100 op do en in Naamsestraat 96 op zon. Inschrijvingen aldaar of Schapenstraat 108.

Merkator

- do 13 nov info-avond 2ste kan om 20 u in Asselberghzaal.

Zorgen?

Het is natuurlijk niet zo dat Veto De Morgen is, maar gisteren kwam toch ook even onze kurator langs.

Sympatiek man, overigens, maar er was toch even paniek. Hij had nl. boeken bij, en dreigde die zelfs neer te leggen.

Wat jij daarmee te maken hebt? Niets, al zou je je warme gevoelens voor Veto wel eens kunnen omzetten in een steunabonnement. Voor 500 fr draag je al de fraaie titel 'steunabonnee', en dan hebben we het nog niet over de ekstra-legale voordelen.

Storten dus die poen op rek.nr. 001-0959719-77. Een gewoon abo *kan* ook, al vinden wij dat niet zo leuk. Studenten storten 200 fr en niet-studenten 300. Daag, kurator.

Veto, jaargang 12 nr. 6 dd. 6 november 1986

Redaktieadres: 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven (016/22.44.38)
Hoofdredaktie: Didier Wijnants
Redaktiesekretaris: Hilde Devoghel
Redaktie: Geert Coene, Marc Heeren, Jan Huyse, Erwin Jans, Marc Sys, Koen Van Muylem
Doka: Jeroen Revalk, Ingeborg Vandenbunder, Peter Vermeiren
Zetwerk: Marc Heeren, Jan Huyse, Filip Huysentruyt, Polleke Bijnens, Didier Wijnants
Lay out: Geert Coene, Lode Desmet, Jan Huyse, Trui Moerkerke, Carla Rosseels, Geert Stubbe, Koen Van Muylem, Jan Van Der Linden, Didier Wijnants
Medewerkers: Jan Antonissen, Toon Boon C, Lode Desmet, Els Groessens, Trui Moerkerke, Carla Rosseels, Geert Van Eekert
Huistekenaar: Tuur Ruytjens
Eindredaktie: Lode Desmet, Jan Huyse, Koen Van Muylem

Oplage: 8000 eksemplaren
Drukkerij: Rotatyp Brussel
Abonnementen: Studenten: 200,-; niet-studenten: 300,-; steun vanaf 500,-; over te schrijven op rek. nr. 001-0959719-77
Agenda en Ad Valvas: ten laatste maandag voor verschijnen om 14.00 u op het redaktieadres bezorgen
Redaktievergadering: iedere vrijdagnamiddag om 15.00 u.

De werkingsassen van Kringraad

Vorige week kon u in Veto lezen dat een aantal studierichtingen aan deze universiteit kampen met een akuut plaatsgebrek. Te veel studenten voor te weinig stoelen, zo heette het. Rechten en Ekonomie werden daarbij als de meest problematische studentengroepen genoemd. Nochtans is er nog zo'n groep aan deze universiteit die uit haar voegen dreigt te barsten van het volk, waar zowel germanisten en godsdienstwetenschappers als wiskundigen en klioten zonder stoel dreigen te vallen. U had het al geraden, het is de Algemene Vergadering van Kringraad.

Na een vrij matte seizoensstart met weinig vakantiewerkers, weinig ontbaalpermaneerders en weinig vormingsdriedaagsers (nee, niet jullie germanisten), lijken de Kringraders nu toch eindelijk definitief uit de startblokken te zijn geschoten. En massaal nog wel, want nooit eerder in de geschiedenis was het nodig om zoveel ekstra stoelen uit aangrenzende vergaderzalen naar de grote zaal van 't Stuc te verslepen in een poging om alle AV-leden een zitplaats te geven. Een aantal vergaderingen zullen in de toekomst dan ook naar de bovenzaal van Alma I worden verlegd, kwestie van Ekonomika-toestanden te vermijden.

Werkingsassen

Zich bewust van het feit dat de eigenlijke werking hoogdringend opgestart diende te worden, besloten de kringraders op de laatste AV om de zaken eens grondig aan te pakken door maar liefst vier bijeenkomsten in amper tien dagen te beleggen. Vorige donderdag werd de eerste daarvan afgewerkt, een speciale AV rond de werkingsassen van Kringraad. Ieder jaar immers bepaalt de Algemene Vergadering rond welke punten dat jaar speciaal zal worden gewerkt. Voor die punten worden dan werkgroepen opgericht, groepjes van 5 à 10 mensen die regelmatig samenkomen en de problematieken grondig bestuderen. Zij bestuderen wetteksten, rapporten, nota's, zij stellen een beleidslijn op, en doen eventueel voorstellen naar de Akademische en Nationale overheden toe. Op die manier ontlasten ze de Algemene Vergadering van het grootste werk, zodat die zich met andere zaken kan gaan bezighouden. Wel houdt de AV toezicht op de werking van de werkgroepen, en neemt ze alle uiteindelijke beslissingen.

Goed, donderdag waren de werkingsassen dus aan de orde. Vooraf waren reeds een vijftal mogelijke topics geselekteerd, topics waarrond tijdens voorgaande jaren al in meerdere mate was gewerkt. Het ging om Aggregatie, Studiedruk, De Wet op de Akademische Graden, het Kringvademekum (een boekje in de trant van het eerstejaarsvademekum, maar dan specifiek voor nieuwe kringpresidia) en Zuid-Afrika. Elk topic werd door een "ervaren" Kringraadmedewerker voorgesteld, waarbij vooral het reeds gepresteerde werk, de aktualiteitswaarde, de belangrijkheid en de mogelijke verdere werking werden beklemtoond. Achteraf volgde dan een diskussie tijdens dewelke de vergadering op basis van interesse en inzetbereidheid een definitieve keuze trachtte te maken. Volgend besluit kwam uit de bus: de kwestie Zuid-Afrika (met als voornaamste opties een akademische boykot en/of een eredoktoraat voor een Zuid-Afrikaans anti-apartheidsfiguur) werd toevertrouwd aan een kommissie ad hoc die ter gelegener tijd voorstellen zal formuleren naar de Akademische Raad toe. Het kringvademekum ligt in handen van een drietal mensen die het zaakje eens zullen gaan bekijken en eventueel een eerste begin maken met het verzamelen van informatie uit de kringen en het schrijven van enkele teksten. De andere topics tenslotte (Aggregatie, Studiedruk en de Wet op de Akademische Graden) mogen beschouwd worden als de eigenlijke werkingsassen voor '86-'87, wat ondermeer inhoudt dat errond reeds werkgroepen werden samengesteld. Het weze hier hier gezegd dat iedereen, maar dan ook iedereen die interesse heeft om mee te werken binnen één of meer werkgroepen altijd meer dan welkom is. Hoe meer zielen, hoe meer vreugd als het ware. De eerste vergadering van elke werkgroep ligt al vast: Studiedruk op donderdag 13 november om 20 u., Aggregatie op donderdag 20 november om 20 u., Akademische graden op woensdag 12 november om 13 u. Alle vergaderingen gaan door op het kantoor van Kringraad in de 's Meierstraat. Voor wie vooraf nog bijkomende informatie wil is de vrijgestelde van Kringraad steeds beschikbaar op de uren dat hij er is, en op hetzelfde adres.

Oorspronkelijk was er nog een onderwerp voorzien als mogelijke werkingsas. Maar om verscheidene redenen besliste men om dat niet aan een werkgroep toe te vertrouwen, maar om te werken naar een informatieavond toe. Het gaat om de werking van de studentenvertegenwoordigers in de POC's. Maar al te vaak blijkt immers hoe belangrijk het is dat POC-ers grondig voorbereid zijn op hun taak: dat ze hun dossiers grondig kennen, dat ze durven diskussiëren met proffen, dat ze in staat zijn een helder en sterk betoog op te bouwen. Van hun overredingskracht en argumentatie hangt het immers vaak af of een programmawijziging of een eksamenregeling in het voordeel van de studenten wordt opgesteld. Een zekere voorbereiding, noem het vorming, van dergelijke kringvertegenwoordigers is dan ook vaak nodig, zeker wanneer het gaat om kringen met weinig tradite op dat vlak. Die vorming wordt normaal gezien voor een stuk geboden tijdens de vormingsdriedaagsen van de ASR in september, maar voor dit jaar besliste de AV om nog eens een ekstra—voorlichtingsavond in te richten, die doorging op dinsdag 4 november boven Alma I. Of die avond een sukses mag worden genoemd kan u lezen in een volgende Veto.

Rudy Lanssens

Geens' onmacht

Ter inleiding van de Europese week georganiseerd door de Europa-kring Leuven kwam de Voorzitter van de Vlaamse Gemeenschap Gaston Geens praten over 'Vlaanderen, hart van Europa', wat later de bijtitel van de volgende (derde) Flanders Technology-beurs zou blijken te zijn.

Laat u door die 'Vlaamse' titel echter niet misleiden. Want verder dan een paar plattitudes die elke minister van elk Europees land in de mond kunnen worden gelegd (alleen kunnen we de konkurrentie met de VS en Japan niet aan, daarvoor moeten we Europees samenwerken, en: al zijn we nog zo klein, op bepaalde gebieden zijn we echte voortrekkers, enz...) kwam de minister niet. Bovendien was hij bij de vragen achteraf zo eerlijk toe te geven, als we al Vlaamse vertegenwoordigers in het Europees parlement hebben, die daar eigenlijk niet veel kunnen doen, gewoonweg omdat het Parlement zelf vrijwel niks te zeggen heeft. Alle belangrijke beslissingen worden immers door de Europese ministerraad genomen. En daarin zetelt geen Vlaams, maar een Belgisch minister.

De lezing ging dus eerst en vooral over Europa, en de ekonomische krisis die alleen hier (de VS en Japan zijn er al lang bovenop, en de Derde Wereldlanden liet de minister blijkbaar buiten beschouwing) nog blijft aanslepen, en zal blijven aanslepen zolang de landen uit Europa niet tot een hechter samenwerkingsverband kunnen komen. Dat die samenwerking niet zomaar een droom is, en dat ze op korte tijd heel wat tot stand kan brengen wordt trouwens bewezen door de recente suksessen van ESA (Ariane) en het Airbus-projekt.

Daarbij mag de Gemeenschap het volgens de minister echter niet bij laten. Niet alleen moeten er meer zulke projekten komen (en dat gebeurt nu ook; het Espritprogramma rond de ontwikkeling van chips is daar een goed voorbeeld van), die ekonomische samenwerking mag ook geen doel op zich zijn, maar ze moet de basis vormen voor een op politiek (en struktureel-institutioneel) vlak meer verenigd Europa. Dat is trouwens de optiek waaruit zo'n 35 jaar geleden (vlak na de oorlog) de voorloper van de EG, de EGKS werd opgericht: door de grote landen van Europa ekonomisch nauwer bij mekaar te betrekken een einde maken aan de broedertwisten die ons kontinent vroegr om de 20 jaar teisterden. En daar zijn we, vond minister Geens, toch al aardig in geslaagd. Alleen in België niet...

Lode Desmet

2 Belgen op de Smartlappen-TD van Ekonomika. Dat moet naar aloude Ekonomika-gewoonte met de nodige bombarie en tralala worden aangekondigd. 2 Belgen-voorman Rembert De Smedt toont de enige juiste refleks: richting portemonnee. (foto Peter Vermeiren)

Coens: er komt géén numerus clausus

we zyn al een ander woord aan het zoeken.

Coens' Clausus

De nieuwe regeling met betrekking tot de financiering van de universiteiten gekoppeld aan een niet-subsidiëring van een bepaalde kategorie studenten, komt onverbloemd neer op een feitelijke numerus clausus. Ook Coens, die altijd beweerde daar tegenstander van te zijn, kan daar niet omheen. Er zijn verschillende redenen om te betwijfelen dat de beperking van het aantal studenten zo "zacht" zal zijn als men op het kabinet laat uitschijnen. Niet alleen het aantal studenten dat getroffen wordt, is bijzonder groot, ook het aanal richtingen is "plots" uitgebreid. En er wordt een kier geopend voor een algemene numerus clausus.

Het onderwijskabinet heeft het principe — de konkrete modaliteiten moeten nog uitgewerkt worden — van een andere financiering van de universiteiten reeds goedgekeurd: het wetenschappelijk onderzoek krijgt een vaste toelage en voor de rest is de unief voor haar subsidies afhankelijk van het aantal studenten. De Algemene Studentenraad heeft steeds gewaarschuwd voor het gevaar van een forfaitaire betoelaging (zoals vanaf volgend akademiejaar gepland is): hierdoor zullen de uniefs veel vlugger geneigd zijn het aantal studenten te beperken. Immers, bij een forfaitaire betoelaging beïnvloedt dat in veel geringere mate hun subsidies dan bijvoorbeeld in het huidige financieringssysteem, waarbij de subsidies volledig afhankelijk zijn van het aantal studenten.

Afschrikking

Een forfaitaire betoelaging op zich verschuilt reeds een gevaar voor numerus clausus. Dat wordt des te groter naarmate daar een andere maatregel aan gekoppeld wordt, namelijk het niet-subsidiëren van bissers in verschillende richtingen. De universiteiten krijgen dan voor een bepaalde groep studenten geen subsidies meer (vanaf volgend akademiejaar) en zullen de studenten dus ook niet meer inschrijven. De numerus clausus is, zij het via een omweg, de nuchtere realiteit. Niet alleen omdat bissen in een aantal richtingen onmogelijk wordt, maar ook doordat velen door deze maatregel zullen *afgeschrikt* worden wanneer ze weten dat ze niet kunnen bissen.

Of de numerus clausus zo "zacht" zal zijn als men op het kabinet beweert, is hoogst twijfelachtig. Vooreerst is de groep bisstudenten eerste kandidatuur numeriek erg belangrijk. Uit een onderzoek van André Bonte blijkt dat aan de RU Gent 40% van de afgestudeerde dokters hun eerste jaar gebist hebben. Een drastischer beperking van het aantal geneeskundestudenten kunnen we ons nauwelijks voorstellen.
nauwelijks voorstellen.

Maar er is een tweede argument waarom de numerus clausus zo "hard" aan komt. Terwijl er vroeger alleen sprake was van een numerus clausus in geneeskunde — waar de studenten zich altijd principieel tegen verzetten — merken we nu dat de numerus clausus uitgebreid is tot tandheelkunde én de paramedische beroepen van het HOBU, verpleegkunde uitgezonderd. Vanwaar de plotse uitbreiding van het aantal "probleemrichtingen", zoals dat officieel heet? Op deze vraag kregen we geen antwoord. Men bazelt alleen dat er "teveel studenten zijn in die richtingen".

Geen besparing

Zelfs dat vindt Coens blijkbaar nog niet genoeg. Wanneer de gedeeltelijke forfaitaire betoelaging zou gelden voor alle fakulteiten — op het kabinet beweerde men dat dit 'niet onmogelijk' is — dan wordt meteen de deur op een kier gezet voor een algemene numerus clausus.

Tenslotte nog dit. De regeling van het niet meer subsidiëren van de bissers is opgenomen in het totale pakket besparingen in het onderwijs. Op het eerste gezicht is dit inderdaad ook een besparingsmaatregel, maar bij nader toezien is de kans groot dat het tot een fikse meeruitgave leidt. Vooreerst zullen de toelagen voor het wetenschappelijk onderzoek hoger liggen bij een forfaitaire betoelaging dan in het huidige financieringssysteem: door dit laatste zouden de middelen voor het wetenschappelijk onderzoek dalen, door de verwachte daling van het aantal studenten. Bij de nieuwe regeling zal dat niet het geval zijn, omdat die middelen én konstant én voldoende hoog zullen zijn. Kwestie van de uniefs te paaien. Ten tweede is de niet-subsidiëring van de bissers geen minder-uitgave: de betrokken student wordt wel gesubsidieerd in een andere fakulteit. Hetgeen neerkomt op *een verschuiving van de middelen, niet op een daling*.

Coens op de vlucht

In deze problematiek komt een coensiaans trekje naar voren: het afschuiven van de politieke verantwoordelijkheid voor de maatregelen. Hij doet dat niet alleen met maatregelen betreffende het universitair onderwijs. Zo slaagt Coens erin om de direkties van de rijksscholen verantwoordelijk te stellen voor de achteruitgang van het rijksonderwijs. Dat terwijl hijzelf als onderwijsminister de facto inrichtend hoofd is van het rijksonderwijs en verantwoordelijk voor de benoeming van de direkteurs. Dat terwijl Coens het rijksonderwijs vlak voor het begin van het akademiejaar kompleet in de war stuurde met zijn laattijdige, vele en elkaar tegensprekende omzendbrieven.

Het beleid — of wat daarvoor doorgaat — op universitair vlak vertoont dezelfde grondtrek. Zo slaagt hij erin om naar de buitenwereld toe te verkondigen dat de uniefs meer autonomie krijgen. Dat is natuurlijk zo, maar dat bovendien de sociale toelagen gehalveerd worden, vertelt Coens er niet bij. Wanneer de uniefs o.a. daarom de inschrijvingsgelden verhogen, zegt Coens dat dit hun zaak is. Hij is ook op de vlucht voor de numerus claususproblematiek. Ook hier houdt hij vol dat hij geen numerus clausus invoert. De relatie tussen het nieuwe financieringsmechanisme en een numerus clausus ligt nochtans voor de hand en Coens kan dit niet ontkennen.

Maar er is meer. Om aan korporatistische eisen te voldoen is Coens blijkbaar bereid méér uit te geven. Zoals bijvoorbeeld de numerus clausus. Om het onderwijs te demokratiseren, toegankelijk te maken voor iedereen moet er kost wat kost bespaard worden (Coens verklaarde meermaals dat er op *zijn* uitdrukkelijk verzoek bespaard moest worden in de universitaire sektor). Zoals bijvoorbeeld de halvering van de sociale toelagen van de unief. Of: hoe een ACW-minister op het a-sociale pad terecht komt.

Marc Sys

Huis der Rechten 23 jaar

"Problemen met nachtlawaai"

Als je er rond een uur of tien 's avonds binnenloopt, moet je er gegarandeerd rechtstaan. Als je er op de laatste avond van het kringkafee-seizoen binnenkomt, kan je een avond gratis drinken. En als je je eenzaam voelt en op zoek bent naar een meisje, ben je er ook op het goede adres. (Waar? Waar? Schreeuwen honderden dorstige kelen in koor.) Wel, dat alles is verkrijgbaar in het drankhuis van de juristen in spe, dat zeer toepasselijk naar de naam *Huis der Rechten* luistert. Op het eerste gezicht lijkt het pas vernieuwde Huis der Rechten op één van de zovele mooi ingerichte kafees (houtwerk en pastelkleuren) voor snelle jongens en dito meiden. Maar wat blijkt: het Huis der Rechten heeft een geschiedenis. Of niet soms? Dat en nog veel meer vroegen we aan beheerder Johan Perseyn.

Johan: «Het Huis der Rechten is 23 jaar geleden begonnen in een pand aan de Koning Albertlaan. Dan is het verhuisd naar de Parkstraat. En nu zitten we al acht jaar hier in de Tiensestraat. Het verhaal doet de ronde dat professor Van den Berghe — ja, die van de verkiezingen — er mee zou begonnen zijn. Toen hij na een half jaar als preses afgezet werd, is hij als tegenreaktie met een kafee voor rechtsstudenten begonnen. Met als hoofdbedoeling de kontakten tussen proffen en studenten te bevorderen. Toen zaten er zelfs proffen in het bestuur.»

Veto: *Hoe is dat bestuur nu geregeld?*

Johan: «Wel, daarvoor moet ik wat meer vertellen over de juridische vorm. Het Huis der Rechten is een vzw en het bestaat uit een dagelijks bestuur en een beheerraad. In het dagelijks bestuur zitten een vijftal studenten die het kafee uitbaten van begin oktober tot vlak voor de Paasvakantie. In de beheerraad zetelen oud-studenten en enkele proffen (zoals Blanpain en Van den Berghe). Maar omdat de proffen toch nooit komen opdagen, zijn die nu geschrapt. De beheerraad zorgt vooral voor de kontinuïteit. Zij 'checken' het dagelijks beheer en kontroleren de boekhouding enzovoort. Zij komen drie tot vier keer per jaar bijeen.»

«Die beheerraad geeft ook op het einde van het jaar een "décharge", een uitspraak over het beheer dat het voorbije jaar gevoerd is.»

Veto: *Hoe is de band met de kring, VRG?*

Johan: «De preses van VRG heeft één stem in de beheerraad van het Huis der Rechten, zoals wij één stem hebben in de vergadering van het presidium. Daarnaast is er het feit dat wij in hetzelfde gebouw zitten. Wij huren dat van de universiteit voor een kleine som, en het VRG huurt op zijn beurt een gedeelte van het huis van ons.»

«Vroeger moeten er wel grote ruzies geweest zijn tussen het Huis der Rechten en het VRG. Maar dat is nu allemaal bekoeld. Sinds een viertal jaren zijn er geen echte kortsluitingen tussen beide geweest. Alleen in het begin van oktober zijn er kleine problemen geweest omdat zowel de kring als het Huis der Rechten op dezelfde week een TD in de Georges hebben gehouden. Maar wij (Huis der Rechten) hadden dat geld broodnodig omdat wij door de recente grote verbouwingen op financieel gebied nogal krap zaten.»

Veto: *Wie heeft die verbouwingen betaald?*

Johan: «De brouwerij heeft een gedeelte betaald. Maar ook de universiteit is voor een groot gedeelte tussengekomen. De unief voert nu een heel ander beleid. Vroeger kregen de kringen krotten toegewezen die ze dan mochten gebruiken. Nu blijkt er een soort renovatie-golf te heersen. Tot slot heeft de fakulteit een kleine som toegestoken en hebben wij enkele leningen aangegaan.»

Veto: *Hoeveel hebben die verbouwingen in totaal gekost?*

Johan: «Dat vertel ik liever niet.»

Veto: *Is het Huis der Rechten een winstgevend kafee?*

Johan: «Eigenlijk zijn wij een vzw en streven wij een nuloperatie na. Maar tegen het einde van het jaar blijft er steeds een som over die rond de honderdduizend frank schommelt. Maar die wordt er in september terug ingestopt. En dat is nodig, want een studentenkafee wordt gedurende het jaar zo goed als afgebroken. Elk jaar dringen er zich nieuwe kosten op.»

Veto: *Op de laatste avond geven jullie ook de ganse voorraad weg.*

Johan: «Dan worden inderdaad de laatste bakken Duvel, frisdrank, de laatste vaten bier enzovoort voor niets van de hand gedaan. Vorig jaar is dat gebeurd, maar het jaar daarvoor niet omdat er toen een nasleep was van problemen met de politie.»

Cops

Veto: *Ook dit jaar zijn er problemen met de politie geweest?*

Johan: «Er is een probleem met nachtlawaai. Er wonen hier in de straat enkele mensen die ongeveer elke avond naar de politie bellen om hun beklag te maken over het Huis der Rechten of over onze buren (Politika). Voorgaande jaren was de politie veel toleranter. Als er klachten waren kwam de politie vragen om de muziek iets stiller te zetten. Wat wij dan ook deden tot dat ze terug buiten waren. Nu is de regel om in het geval van klachten vòòr één uur (het officiële sluitingsuur voor Leuvense kafees is 01.00 u) te vragen om de muziek wat stiller te zetten en in het geval van klachten na één uur wordt de keet gewoon gesloten.»

«Wij zijn trouwens niet de enige slachtoffers. De politiekommissaris heeft gezegd dat de inwoners van Leuven het lawaai van de studenten dik beu zijn. Maar die mensen mogen eigenlijk blij zijn dat er studenten in Leuven zitten.»

Veto: *Wat wil het Huis der Rechten zijn klanten bieden?*

Johan: «Een kafee waar hij tussen zijn studiegenoten een pintje kan komen drinken. Dat is de hoofdzaak. Maar daarnaast kunnen de studenten hier 's middags ook een koffietje komen drinken en gebruik maken van onze voorraad kranten en tijdschriften die elke dag gekocht worden. Het aanbod varieert van De Standaard via De Morgen tot Humo. Er zijn ook wel eens optredens en gratis vaten. Dit jaar willen we trouwens een aantal nieuwe zaken organiseren. Een verbroedering met onze kollega's uit Gent bijvoorbeeld.»

Slordig

Veto: *Hoe kijken jullie aan tegen de nieuwe Alma-kafetaria die nu in de Valk is geopend?*

Johan: «Het is geen echte konkurrentie voor ons. De mensen gaan er tussen de kolleges in iets drinken. Wij hadden aan dekaan Blanpain gevraagd of wij het niet mochten uitbaten. Maar hij meende dat wij onvoldoende borg konden staan voor de goede en propere gang van zaken. Voorlopig doet Alma het, maar we wachten af. Het zou ideaal zijn moesten wij 's middags de kafetaria kunnen openhouden en 's avonds het Huis der Rechten.»

Veto: *Is het waar dat jullie de tappers betalen?*

Johan: «Ja... Wij beloonden de tappers vroeger met een tapperskaart waarmee zij 20 gratis konsumpties konden krijgen. Nu krijgen zij een kleine financiële vergoeding die 300 fr. 's morgens bedraagt en 800 fr. 's avonds en 's nachts. 's Middags tappen de mensen van het bestuur. De tappers moeten nu hun verdiensten niet meer opdoen in het Huis der Rechten, ze kunnen er ook eens een LP mee kopen of iets in die aard.»

Geert Coene
Jan Huyse

Politika

Sweet home Alabama

Tiensestraat 55, ooit een statig herenhuis, nu een vervallen glorie die om een lik verf verlegen zit. Na de monumentale dubbele voordeur volgt een lange gang, waarna je doorstoot tot in een rokerig lokaal. Een twintigtal dorstigen zitten er verspreid met als centrum een witgeverfde boom. Veto zocht en vond twee bestuursleden: Koen Steyaert en Sofie Decannière.

Al dan niet toevallig bleek het die avond vrij rustig te zijn, want er werd ons op het hart gedrukt dat Politika aan een revival toe is. Vooral de entoesiaste beheerraad van vorig jaar moet daarom geloofd worden. Achter de toog twee eerstejaars: "Om mensen te leren kennen", vertelden ze ons vol overgave.

Money

Mede door de verbroedering met de kring — ooit de aartsvijand — raakte men aan volk en geld om de oude put te dempen. Daar waar er begin vorig akademiejaar nog een krater was van een goeie 200.000 franken, is die nu reeds gereduceerd tot 80.000. Boudewijntjes. Ondanks de financiën blijft de prijs van een Haachtse pint er op het nivo van elke doorsnee kringkafee. De laatste schakel in de geldcirkel is de huurprijs van het gebouw. Deze eigendom van de universiteit moet 18.000 fr. per maand kosten. Gelukkig kunnen de opbrengsten van de koten boven het kafee een groot deel van die prijs dekken. Het resterende deel en de lopende kosten worden door Politika zelf gedragen.

Specials

Politika heeft ook een werking naast het louter laten leeglopen van biervaten. De twee Deftige Dagen groeiden reeds uit tot een begrip: een receptie, free podium, cocktailavond, brunch, play back show en deftige fuif maken er de ingrediënten van uit. Nieuwer zijn wel de "speciale" avonden. Een enkele keer per week krijg je zo'n "special" aangeboden. Bijvoorbeeld de krysantenavond (waarbij elke 50ste konsumptie bedacht wordt met een heuse bloempot), of de groeten- en fruitavond.

Tot vorig jaar werd Politika ook door de Kriminologen als hun kringkafee beschouwd. Het vooropgestelde doel was ook een fakbar als thuishaven te hebben, maar onze informanten klaagden over de passiviteit van die kring. "Eigenlijk kwamen ze alleen maar gratis vaten geven, wat op geldelijk vlak helemaal niet zo gezond is voor een kringkafee". Dit akademiejaar kwamen de Kriminologen nog helemaal niet opdagen, maar wees gerust, Veto snort hun thuisbasis wel voor u op.

Beheer

Politika huist reeds een zevental jaren in de Tiensestraat. Voordien hadden de Pol en Sokkers en Kommunikatiewetenschappers hun pleisterplaats in de Parkstraat en de Schapenstraat. In teorie is Politika reeds geruime tijd een vzw, maar in de praktijk komt daar helaas weinig van terecht. De juridische formaliteiten worden vrijwel niet nageleefd. Zo is er bijvoorbeeld geen onderscheid meer tussen het bestuur en de beheerraad. Wekelijks komt er een vergadering bij elkaar van beheerders en tappers waarop de strategie wordt uitgetekend. Zo wordt er bijvoorbeeld bepaald wie de vloer in het weekend mag komen schrobben, wie wanneer komt tappen en dergelijke meer.

Zoals dat in de meeste kringkafees wel zal zijn, zagen wij in Politika geen enkele prof aan de toog hangen. Studenten waren er anders wel, en nog gevarieerd in soort ook. Dat is waarschijnlijk mede te danken aan de geheelonthouding van politiek die Politika zich oplegt. Wat de buren betreft kunnen we kort zijn. Er is helemaal geen relatie, maar zoals het goede buren (*Huis der Rechten*) betaamt, helpen ze elkaar in (vaten)-nood.

De muziek wordt verzorgd door de tappers van dienst. Zij bepalen dus voor een groot stuk "den ambiance", doch dat blijkt al jaren geen probleem meer te zijn, want voor Lynyrd Skynyrds *Sweet Home Alabama* gaat iedereen plat.

Na tot slot nog menig glas geledigd te hebben, trokken uw redakteurs naar het *Huis der Rechten* alwaar een gratis vaatje was gestoken. Dit echter niet zonder eerst de kelderverdieping en haar sanitair te bezoeken. En let wel, ook van die plaats kwamen we niet weg zonder impressies: één grote graffito is het daar. "Uit de hand gelopen".

Geert Coene
Jan Huyse

Zusterlijk verenigd op één foto: Politika en Huis der Rechten. Met de winkelwaarde van de leren jekkers die elke avond in het ene kafee welig tieren, kan je gemakkelijk de financiële put van het andere dempen. Welke kafees respektievelijk bedoeld worden, kan je zelf wel uitmaken. (foto Peter Vermeiren)

Dietsche Warande en Belfort

131 jaar traditie

Momenteel loopt er in het fakulteitsgebouw Letteren en Wijsbegeerte (expozaal) een tentoonstelling over het Tijdschrift *Dietsche Warande en Belfort*. Deze tentoonstelling werd precies een week geleden geopend met een toespraak van medewerker René F. Lissens, die de geschiedenis van het tijdschrift schetste.

Dietsche Warande en Belfort is dit jaar aan z'n 131ste jaargang toe. Sinds de fusie van de twee tijdschriften *De Dietsche Warande* en *Het Belfort* tot het huidige *Dietsche Warande en Belfort*, is het tijdschrift steeds nauw verbonden geweest met Leuven.

Dat was vooral zo bij de start van het tijdschrift in 1900, toen het redaktiesekretariaat (o.l.v. Emiel Vlierbergh) in Leuven gevestigd was. en onmiddellijk na de tweede wereldoorlog toen het hoofdredakteurschap bij de Leuvense hoogleraar Albert Westerlinck terecht kwam.

Sinds die tijd bleef het redaktiesekretariaat in Leuven, met Marcel Janssens als huidige hoofdredakteur.

Fusie

De Dietsche Warande werd in 1855 opgericht door Jozef Alberdink Thijm. Hij was een fervent katoliek, die met z'n tijdschrift wou bijdragen tot de kulturele emancipatie van z'n geloofsgenoten en tot het bewaren van het kristelijk erfgoed. *De Warande* had het echter moeilijk. Ondanks A. Thijms opzet werd het vooral in stand gehouden door protestantse en franstalige abonnees. Na de 15de jaargang werd het dan in 1886 overgenomen door Jozefs broer, de Leuvense hoogleraar Paul Alberdink Thijm. Daardoor evolueerde het dan ook tot een Vlaams tijdschrift.

Tussen 1886 en 1889 verschenen er verschillende tijdschriften in Vlaanderen, waaronder *Het Belfort*, die alle een uiting waren van de katolieke opgang in die jaren. Dat réveil was gestimuleerd door de verkiezingsoverwinning van 1884 op de radikale liberalen. Gehard door de schoolstrijd en met steun van de studentenbeweging wilden de katolieken zich nu laten gelden. In die kontekst moet het ontstaan van de pressiegroep *Eigen Leven* in 1898 gezien worden. Deze groep wilde aktie en vernieuwing, en had nood aan een 'groot en machtig' tijdschrift. Zij lieten de tijdschriften *De Dietsche Warande* en *Het Belfort*, die vooral hun gehechtheid aan de traditie gemeenschappelijk hadden, samensmelten tot een nieuw tijdschrift: *Dietsche Warande en Belfort*.

Het nieuwe tijdschrift was van in het begin een 'volwassen' tijdschrift, georiënteerd op een geestelijk ontwikkeld publiek, dat op de hoogte wou blijven, maar dat zich niet in de schermutselingen van de Avant-Garde wou verwikkelen.

Het tijdschrift wil ook nu nog eklektisch zijn en niet vervallen in eenzijdigheid. Regelmatig vindt er dan ook een verjonging van de redaktie plaats, wat met zich meebrengt dat het tijdschrift als zodanig geen welbepaalde 'epoque' inluidt.

Een doelstelling die niet waargemaakt kon worden, ondanks de medewerking van enkele Nederlanders, is het eenheidsstreven i.v.m. Vlaanderen en Nederland (waarmee de term 'diets' verbonden moet worden). Het tijdschrift heeft vooral een plaats verworven als een Vlaams tijdschrift, dat de "kristelijk-humanistische waarden" hoog in het vaandel draagt.

Carla Rosseels

De tentoonstelling loopt in het Fakulteitsgebouw Letteren en Wijsbegeerte (expozaal) van *31 oktober tot 7 november*. Elke weekdag van *11.00 tot 18.00 u.*

Veto sprak met Antoon Wouters

Dit is Belgisch : Flanders Literature

Vorige zaterdag is in Antwerpen de vijftigste Boekenbeurs voor Vlaanderen geopend. Een gouden Boekenbeurs dus, en voor ons voldoende reden om eens te gaan praten met Antoon Wouters, de direkteur van de Vereniging ter Bevordering van het Vlaamse Boekwezen (VBVB). Hoezo, die ken je niet? De VBVB organiseert de boekenbeurs, en wel als volgt.

Veto: *Op basis van welke kriteria wordt de ruimte in het Bouwcentrum toegewezen aan de verschillende uitgeverijen?*

Wouters: «Eerst en vooral is de boekenbeurs een beurs voor leden van de vereniging. De grootte van de stand wordt bepaald 1. door de jaarlijkse financiële inbreng van de uitgeverijen in de vereniging en 2. op basis van hun aktiviteiten (alle gepubliceerde titels).»

Veto: *Is dat niet een manier van werken waarbij de grote uitgeverijen meer aan hun trekken komen dan de kleine?*

Wouters: «Kleine uitgeverijen vragen ruimte volgens hun eigen mogelijkheden, en die ruimte krijgen ze. Een kleine uitgeverij kan geen grote standplaats bekostigen en heeft die ook niet nodig. Een kleine uitgeverij heeft het trouwens niet altijd moeilijker dan een grote. Kijk bijvoorbeeld naar Nederland: grote uitgeverijen als Elsevier en Spectrum zitten in moeilijkheden en zijn verplicht hun personeelsbestand af te bouwen, terwijl een aantal kleine uitgeverijen het maken, precies vanwege hun ambachtelijke aanpak.»

Veto: *De boekenbeurs gaat ieder jaar door in het najaar. Bestaat het gevaar niet dat veel uitgeverijen precies in die periode het gros van hun publikaties op de markt gaan brengen? Het fenomeen van de boekenbeursschrijvers is trouwens al een feit.*

Wouters: «De boekenbeurs in het najaar is een traditie geworden. Iets dat zo sterk is ingeburgerd kan niet gemakkelijk veranderd worden. In het voorjaar is er een kinderboekenbeurs en in het najaar is er de grote boekenbeurs. In Nederland is het precies omgekeerd. Maar u moet weten dat de beurs maar het topje van de ijsberg is. De nawerking is hetgeen het belangrijkste is.»

Veto: *Betekent dat dat de massale publieke belangstelling niet onmiddellijk resulteert in een massale boekenverkoop?*

Wouters: «Er worden boeken verkocht, maar als de uitgeverijen uit al hun kosten komen (standkosten, advertentiekosten, personeelskosten, enzovoort), dan zijn ze al meer dan tevreden. Het zijn de kontakten die gelegd worden, en de nawerking van de beurs die belangrijk zijn voor de uitgevers.»

Boek(et)je Vlaanderen

Veto: *Hoe staat het met het literaire boek op de boekenmarkt in Vlaanderen?*

Wouters: «De literatuur blijft het zorgenkind van de uitgeverijen. Er zijn te weinig kwalitatief hoogstaande debuten. In Vlaanderen ontbreekt trouwens iedere literaire aktualiteit. Een auteur die sterft of een uitgeverij die failliet gaat, dat haalt het nieuws, maar de publikatie van een boek niet. Waarom niet het ganse jaar door iedere week of iedere maand wat aandacht voor recente publikaties in het nieuws! Het probleem zit natuurlijk veel dieper: er is geen leeskultuur in Vlaanderen. In Nederland werd de "Vereniging ter Bevordering van de belangen des Boekhandels" al in 1815 opgericht. De VBVB werd in Vlaanderen pas in 1929 opgericht. Er ontbreekt bij ons een boekenbeleid. Er is geen visie.»

Veto: *Heeft het leesgedrag van de Vlaming zich opmerkelijk gewijzigd in die halve eeuw boekenbeurs?*

Wouters: «Het leesgedrag hangt samen met het hele kulturele leven van een land. Tijdens de eerste jaren van de beurs vergrootte de leesbereidheid als gevolg van de vernederlandsing van het onderwijs. Tijdens de tweede wereldoorlog heerste er een echte leeswoede: er is in Vlaanderen misschien nooit meer gelezen dan toen. Na de wereldoorlog begint de gestage opgang van de beeldkultuur. De uitgever probeert die bedreiging op te vangen door een ruimer aanbod en door meer aan te sluiten bij de behoefte van het publiek aan "beeld": er worden geïllustreerde uitgaven op de markt gebracht. Toenemende scholarisatie en weetgierigheid bepalen voor een groot gedeelte het aanbod. Een laatste fase is het probleem voor vele jonge mensen van de vrijetijdsbesteding. Ook op dat vlak kan het boek een rol spelen. De uitgeverij speelt dus in op een gewijzigde houding bij het publiek.»

Veto: *Houdt de VBVB zich ook bezig met de promotie van Vlaamse auteurs in Nederland en, ruimer, met vertalingen van Vlaamse boeken?*

Wouters: «De promotie van Vlamingen in Nederland behoort wel tot ons werkdomein, maar bij dat onderwerp denk ik toch vooral aan de Taalunie, die zich daar heel intens mee bezig houdt. Maar makkelijk gaat dat niet. In Nederland struikelt men nog steeds over het "Vlaamse" karakter van onze literatuur, vooral als ze dan nog in Vlaanderen zelf is uitgegeven. Anders ligt het wanneer een Vlaming in Nederland is uitgegeven (ik denk aan Hugo Claus en Louis Paul Boon). Kijk ook naar Lampo: zijn eerste boeken zijn in Vlaanderen uitgegeven, maar later stapte hij over naar Nederland.»

«Bij vertalingen gaat dat nog moeizamer. Alleen echte topklasse heeft een kans op sukses in het buitenland, er zijn nu zo'n twintig titels vertaald. Dat is een zaak van de uitgevers. Het is ook zinloos om met de VBVB een stand op te richten op elke buitenlandse boekenbeurs, we doen dat alleen op de Frankfurter Buchmesse. Konkrete initiatieven zijn veel nuttiger: zo kan je bijvoorbeeld met een vertaald fragment naar een uitgever toestappen, en hem *tonen* wat er bij ons bestaat.»

"Vernieuwing"

Veto: *Denkt u niet dat de internationale boekenbeurs in Brussel hier een belangrijke rol kan spelen?*

Wouters: «De VBVB *had* daar een stand, maar die werd lange tijd niet opgemerkt. Nu merkt men wel de aanwezigheid van Vlaanderen in het Rogiercentrum, omdat de Brusselse boekverkopers een inspanning hebben gedaan. Maar waarom zouden we energie stoppen in die beurs? Ze spreken wel van 300.000 bezoekers, maar dat zijn er in werkelijkheid maar 60.000. Antwerpen bereikt een veel breder publiek.»

Veto: *De boekenbeurs is een betrekkelijk traditioneel gebeuren. Vindt u niet dat er wat vernieuwing mag komen? Je loopt tenslotte toch het risiko dat elk jaar dezelfde mensen terugkeren, en dat je geen nieuw publiek meer trekt.*

Wouters: «In onze vereniging staan de leden voorop. Er komt gezeur als we te veel veranderen. Kijk, dit jaar is er een "Dag van de Lezer". Dat is een goed initiatief, maar het betekent ook dat zoveel vierkante meter zoveel uren niet beschikbaar is, verloren gaat. Ideeën zijn er genoeg, maar het ontbreekt ons aan middelen, mogelijkheden en mankracht. Er is een paar jaar een stripdag geweest, maar die hebben we moeten afschaffen, omdat het niet haalbaar was. We zijn niet tegen ingrijpende vernieuwing. Wat dat publiek betreft hebben de statistieken inderdaad aangetoond dat zo'n 65% van ons publiek "vast" is, maar dat betekent toch dat er elk jaar zo'n 35% zijn die voor het eerst naar de beurs komen.»

Veto: *De lay-out van het "Het Boek in Vlaanderen" is ook al jaren niet veranderd.*

Wouters: «Als de uitgeverijen een andere uitgave kunnen betalen, verandert het onmiddellijk. Van mij mag het op kwarto-formaat uitgegeven worden, of op beter papier. Als het maar betaalbaar is.

Veto: *Uw vereniging neemt ook standpunten in in verband met kwesties zoals het leenrecht, de reprografie, de posttarieven voor boeken en de prijsbinding. In hoeverre kan u die standpunten ook doordrukken?*

Wouters: «Wat het auteursrecht betreft zijn er tien jaar geleden al voorstellen gedaan door eksperten, waaronder ook iemand van het VBVB. Bij elke regeringswisseling dienen we die voorstellen opnieuw in. Meer dan er op wijzen kunnen we niet. Ook in de kommissie leenrecht zit iemand van de VBVB, maar ook dat hebben we niet in de hand. In verband met de prijsbinding zijn we door de grootwarenhuizen voor de rechter gesleurd (omdat we weigerden hen te leveren) — en we hebben dat geding gewonnen. Nu verwachten wij aktie van de overheid, omdat zij alleen de zaak op internationale schaal kunnen behandelen. Het gaat hier om Europees recht: er zouden prijsbindingen moeten komen in *taal*gebieden, en dus over de landsgrenzen heen.»

«We komen echt overal aan bod, maar men moet ons zeggen of men wat we voorstellen doet of niet doet, en waarom. Ik heb onlangs een officieel antwoord van de minister gekregen. Onze voorstellen worden niet uitgevoerd omdat "de politieke konstellatie niet goed is". Al die dingen hinderen en bedrukken ons, maar ze luisteren niet in Brussel, het zijn *wise guys...*»

Erwin Jans
Koen Van Muylem

Antoon Wouters: "Wij zijn niet tegen ingrijpende vernieuwing."
(foto Koen Van Muylem)

BB vroeger en nu

In 1929 werd de "Vereniging ter Bevordering van het Vlaamse Boekwezen" (VBVB) opgericht, op aansporing van de "Vereniging voor Letterkundigen" met mensen als August Vermeylen en Maurits Roelants. De grote bezieler van het verenigingswerk in die jaren is Leo Kryn. In 1930 verschijnt het eerste "Het Boek in Vlaanderen" en in 1932 wordt de eerste "Boekenbeurs voor Vlaanderen" opgericht. In 1932 meldt het tijdschrift van de VBVB: "Want behalve een kulturele manifestatie, beoogen de inrichters de werving van grootere en duurzame belangstelling voor het boek en de opwekking van den boekhandel over het geheele land".

De doelstellingen zijn in de loop der jaren niet gewijzigd. Wat wel gewijzigd is, is de plaats van het gebeuren. Met enkele onderbrekingen ging de boekenbeurs tussen 1932 en 1970 door in de Stedelijke Feestzaal aan de Meir in Antwerpen. In 1971 verhuisde de beurs naar het Bouwcentrum aan de Van Rijswijcklaan, omdat de Stadsfeestzaal ingepalmd werd door de telburo's na de tussentijdse parlementaire verkiezingen. Het andere alternatief was een grote tent in het centrum van de stad. Na veel overenweer gepraat werd er toch gekozen voor het Bouwcentrum (toen nog niet zo uitgebreid als nu).

Enkele cijfers. Vanaf 1960 werden de bezoekersaantallen precies geteld. In dat jaar bezochten 38.000 mensen de beurs, in 1971 waren dat er 85.000 en vorig jaar ongeveer 135.000. Het daggemiddelde in 1985 was 12.200 bezoekers. Al vormen de scholen een belangrijke klant, toch is hun aantal minder opvallend dan het wel zou lijken: 8% van het totaal. De gemiddelde leeftijd van de bezoeker is 28 jaar en meer dan twee derde van de bezoekers is jonger dan dertig. Het aandeel van de vrouwelijke bezoeksters is sinds 1970 gestegen van 30% naar 40%. Ongeveer 40% van de bezoekers is regelmatig boekenkoper (ongeveer elke maand een boek). De belangstelling van de bezoekers gaat vooral uit naar "wetenschappelijke werken" (meer dan 30%). Literatuur, praktische gezinsboeken en ontspanningsromans skoren ieder boven de 22%.

(EJ)

Het "Andere" Lezen

Terwijl je deze boekenbijlage leest, ben je je er waarschijnlijk niet bewust van dat het niet vanzelfsprekend is dat je kan lezen, dat je kan zien. Het gaat nooit door je hoofd wanneer je een krant, boek of tijdschrift leest, dat het ook anders zou kunnen, of moeten. Daarom ging Veto even praten met Luc Vervliet, een student Rechten uit tweede licentie. Studeren is zo al een hele opgave, maar als blinde word je nog met heel wat meer problemen gekonfronteerd.

Kursussen haal je bij Acco. Voor Luc is het niet zo eenvoudig. Al tijdens de vakantie schrijft hij de proffen van het volgend akademiejaar, om hen te vragen of ze een kursus uitgeven, en zo ja, of die al beschikbaar is. Dan zendt hij een eksemplaar van die kursus naar de vzw "Licht en Liefde", waar die kursus ingesproken wordt op een reeks kassettebandjes; overigens wordt dat ook door de Braille-Liga gedaan.

De onvermijdelijk hoge kosten worden integraal vergoed door het Rijksfonds. Elke kassette van 60 minuten kost dat fonds 1500 fr. De blinde betaalt alleen eerst zelf een voorschot (de verkoopprijs van de kassette), dat hij later meestal terugkrijgt. Zo'n bandje begint met een indikatiefje — wettelijk is bepaald dat dit voor elk boek moet verschillend zijn. Ook volgt de mededeling dat de opname eksklusief eigendom van de vzw is, waarna nog een verklaring volgt van de afkortingen. En "tot slot": hoofdstuk per hoofdstuk tekst, gewoon voorgelezen. Bij het beluisteren zet Luc de band wel op verhoogde snelheid, omdat het gewone spreektempo hem te laag ligt.

Burgerlijk Wetboek

Noteren in de les doet Luc op een peperduur (500.000 fr) apparaat, waarop hij via zes brailletoetsen geluidsimpulsen naar (opnieuw) een kassettebandje stuurt. Luc noteert tijdens de les alles, maar heel schematisch. Later herwerkt hij die notities: één uur les brengt zo één uur herschrijfwerk met zich mee, en dan is er nog niets geblokt... Brossen is overigens ook niet aangeraden, want dan moet je iemand vinden die zijn notities wil voorlezen, *en* heb je dus weer ekstra werk.

Luc studeert dus auditief, maar niet alle blinden kunnen dat. Zo zit er in tweede kan Rechten een jongen die alles in braille nodig heeft. Stel al dat een kursus een paar jaar niet verandert, dan nog moet er voor een braille- en een geluidsversie gezorgd worden door de (weinige) instellingen die zich daarmee bezig houden.

De proffen tonen overigens alle begrip voor Lucs handikap. Alle eskamens legt hij mondeling af; de "schriftelijke voorbereidingstijd" waar hij recht op heeft, gebruikt hij niet. Als een wetsartikel moet besproken worden, moet de eksaminator het voorlezen, in plaats van gewoon het nummer op te geven, maar dat levert geen problemen op.

Artikels lezen in wetenschappelijke tijdschriften kan Luc alleen als iemand ze hem eerst voorleest. Ook heeft hij het hele Burgelijke Wetboek op geluidskassette, maar echt nuttig bleek dat niet.

Voor zijn ontspanningslektuur moet hij een beroep doen op speciale biblioteken. De "romans" op kassette zijn van een erbarmelijke geluidskwaliteit, want die bandjes hossen heel Europa rond. Je moet overigens frekwent meer dan één biblioteek bezoeken, om aan wat gevarieerde "lektuur" te geraken. Tijdschriften zijn nog moeilijker bij te houden als blinde, gelukkig is er een gesproken tijdschrift dat uittreksels uit vele verschillende magazines bevat. Overigens gaat het er in dat tijdschrift behoorlijk pluralistisch aan toe: je vindt het hele gamma van ekstreem rechts tot en met uiterst links.

Geert Coene
Koen Van Muylem

Het geloof, de hoop en de liefde van een poëziekritikus

De literatuur mag dan al het zorgenkind zijn binnen de moderne boekenindustrie, binnen de literatuur zelf is de poëzie het zieke broertje. Het is een bekend verschijnsel dat ook moeders zich niet zo best voelen als hun kinderen ziek zijn. Is de poëziekritikus een zieke moeder? Zo ja, hoe luidt zijn diagnose en welke geneesmiddelen stelt hij voor? Wat gaat er door zijn hoofd bij het ziekbed van zijn zorgenkind? We vroegen het Prof. Hugo Brems, docent Moderne Nederlandse Literatuur en poëzierecensent bij Dietsche Warande en Belfort.

Veto: *In uw laatste publikatie "De rentmeester van het paradijs" (1986) maakt u een analyse van de moeilijke tijden die de hedendaagse poëzie doormaakt. U schrijft daar: "Ik geloof dat poëzie mede het slachtoffer is van de gezonde afkeer die veel mensen hebben van het artistieke in zuivere toestand."*

H. Brems: «Het is een verwijzing naar een uitspraak van Gombrowicz. Het *artistieke* is altijd de *manier* geweest waarop iets *anders* gebracht wordt. Dat "iets anders" kunnen gedachten zijn of emoties... De poëzie heeft zich in deze eeuw zo ontwikkeld dat het artistieke geïsoleerd is geraakt tot een zuivere eterische kwaliteit, die niets anders meer kan overdragen. De laatste tien jaar is dat spoor dood gelopen, vind ik. Ik zeg niet dat poëzie boodschappen moet brengen. Maar uiteindelijk doet ze dat toch, op een andere manier.»

Veto: *Er is in de moderne samenleving weinig aandacht voor poëzie. Kan men het de dichter kwalijk nemen dat hij zich een eenzame voelt en alleen nog gaat schrijven voor een kleine groep gelijkgestemden?*

H. Brems: «Je moet me goed begrijpen. Ik neem niemand iets kwalijk. Ik heb niets tegen zuivere poëzie. Ik ben voorstander van zoveel mogelijk diversiteit. Ik zet me alleen af *tegen een aantal pretenties van de zuivere poëzie*, haar hooghartige en minachtende houding voor gevoelens, voor de alledaagse realiteit. Ik geef de schrijver niet de fout van de moeilijke positie van de literatuur, al heb ik daar in mijn opstel wel de meeste nadruk opgelegd. Dat was een bewuste keuze. Ook de lezer is fout. De hele samenleving (onderwijs, media, beleid...) is verantwoordelijk voor de slechte gang van zaken in het literaire bedrijf.»

Veto: *Waar moet de dichter zich gaan "herbronnen" wil hij opnieuw een publiek bereiken?*

H. Brems: «Wat hij precies moet doen, weet ik niet. Misschien is de enige uitweg dat hij doet alsof er niets aan de hand is, dat hij zijn eigen weg gaat, de weg die hij denkt te moeten volgen. Zonder zich iets aan te trekken van de lezer, of toch niet zoveel.»

«Misschien moet hij eens kijken naar wat er gebeurt in de jongerenkultuur. Veel jongeren zoeken in de popkultuur of de tegenkultuur naar een type van ervaring dat vroeger toebehoorde aan de werking van de poëzie. Precies omdat die jongerenkultuur spreekt over hun realiteit. Poëzie zou zich meer *seismografisch* moeten instellen, meer aandacht moeten hebben voor *de realiteit buiten zichzelf*.»

Veto: *U verzet zich tegen de opvatting als zou er in de poëzie vooruitgang mogelijk zijn op basis van de intensieve studie van de taal in de loop van deze eeuw. Een opvatting die o.a. aangehangen wordt door Hedwig Speliers in zijn opstel "Met verpauperde pen".*

H. Brems: «Dat klopt. Het is een vriendschappelijke polemiek tussen Speliers en mij, maar het is inderdaad een fundamenteel dispuut. In de positieve wetenschappen is er vooruitgang, een sprongsgewijze groei van inzicht. Poëzie verwoordt steeds weer dezelfde tema's, op zeer verschillende manieren weliswaar: poëzie hangt ten nauwste samen met de zich steeds veranderende leef- en denkwereld van mens en maatschappij. Maar ik zie niet in welke zin een gedicht van Hugo Claus een vooruitgang is ten opzichte van een sonnet van Shakespeare.»

«Er is inderdaad heel wat taalonderzoek geweest: we weten beter hoe taal werkt, hoe de menselijke verbale kommunikatie zich ontwikkelt. Dat is vooruitgang van kennis in de wetenschappelijke zin van het woord. Maar poëzie is geen toegepaste linguïstiek. Voor mij toch niet.»

Frustraties

Veto: *Het lijkt er vaak op dat poëzie alleen geschreven wordt voor de poëziekritikus. Is het geen frustrerende bezigheid dagelijks bezig te zijn met iets waar zo weinig interesse voor is?*

H. Brems: «Het is soms een heel *frustrerende bezigheid*. Ik stel me vaker de vraag: voor wie ben ik dit no allemaal aan het schrijven: ik probeer er zo weinig mogelijk aan te denken en me vast te houden aan enkele zekerheden: *het geloof* dat er toch een publiek is voor hetgeen ik schrijf, *de hoop* dat ik nog wat lezers kan bijwinnen, en tenslotte *de liefde* voor de poëzie zelf. Als ik geen plezier meer beleef aan het lezen van poëzie, dan hou ik ermee op, al zou ik niet weten wat ik dan zou moeten doen.»

Veto: *Het is een algemeen aanvaard axioma dat in Vlaanderen meer poëzie geschreven wordt dan gelezen. Ik lees in uw opstel veel respekt voor de poëzie van de adolescenten, literaire klubjes e.d. Maar uit andere bijdragen spreekt dan weer een zekere wanhoop en moedeloosheid bij de lektuur van zoveel knoeiwerk?*

H. Brems: «Wat ik in die mensen respekteer, is de moeite die ze doen om kreatief bezig te zijn met taal. Verder zijn ze gewoon noodzakelijk voor een gezonde literaire kultuur. Er bestaat geen enkel nationaal elftal zonder de ploegen in vierde provinciale. Waar ik een hekel aan heb, is dat die mensen vaak de illusie hebben dat ze belangrijk zijn.»

«Ik krijg iedere week wel een aantal gedichten toegestuurd van mensen die mijn mening vragen. Ik ga daar ook op in. Ik probeer zo eerlijk mogelijk te antwoorden. Hun grote probleem is dat zij denken een gedicht te hebben geschreven wanneer zij hun gevoelens hebben verwoord. Gevoelens opschrijven is niet voldoende. Ik denk dat iemand met veel techniek en weinig emotie beter schrijft dan iemand met veel emotie en weinig techniek. Al is dat misschien wat ekstreem gesteld.»

De rentmeester

Veto: *In "De rentmeester van het paradijs" staat de kritikus voor het besef dat het onmogelijk is de uiteindelijke betekenis van het gedicht te grijpen. Is de vraag "wat bedoelt de dichter?" niet meer te beantwoorden?*

H. Brems: «Het kunstwerk is altijd *polyinterpretabel* geweest, maar dat aspekt komt steeds meer op de voorgrond. Tot voor kort heeft men in de literaire kritiek geprobeerd die meerduidigheid te neutraliseren. Meerduidigheid is een principieel gegeven in de "postmoderne" kritiek. Men spreekt van *dekonstruktie* van betekenis: er wordt niet meer gezocht naar een eenheidsbetekenis; van belang zijn nu de breukvlakken in de betekenis. Vooral het inleidende en het afsluitende opstel van de bundel zijn vanuit dat perspektief geschreven. Bij de andere opstellen is dat minder duidelijk. Dat wijst op een evolutie in mijn denken.»

Veto: *Met andere woorden: het centrum is zoek. De kritikus kan alleen maar zeggen dat hij het ook niet meer weet?*

H. Brems: «Dat is inderdaad zo. Je moet een soort van kompromis zoeken om nog te kunnen schrijven. Als je die redenering doortrekt, kan je uiteindelijk niets meer schrijven, of alleen maar over een klein stukje tekst en niet meer over een heel œuvre. Ik ben een voorstander van een benadering langs verschillende invalshoeken.»

«Ik heb het gedicht omschreven als *een paradijs van betekenissen*. De kritikus is als *een rentmeester* die orde wil scheppen in die paradijselijke chaos, maar die orde is steeds illusoir. Het is een verwijzing naar een versregel van Kopland: *"Er is geen paradijs zonder rentmeester"*. Je kan die regel op verschillende manieren lezen. Het kan een beschrijving zijn van een toestand. Maar het kan ook als volgt gelezen worden: zonder rentmeester is er geen paradijs. Ik kies voor de laatste interpretatie: zonder rentmeester zou de chaos kompleet zijn. De rentmeester zorgt voor wat orde in het paradijs; hij maakt het paradijs wat overzichtelijker, maar steeds in het besef dat het paradijs zijn orde zal overwoekeren.»

Generatiekloof

Veto: *Bij de bespreking van het werk van twee jonge Vlaamse dichters, Dirk van Bastelaere en Erik Spinoy, hebt u het begrip "generatiekloof" gebruikt. Hoe zou u uw poëtische generatie dan omschrijven en waarin verschilt ze zo sterk van de nieuwe lichting jongeren?*

H. Brems: «Die vraag is niet zo gemakkelijk te beantwoorden. Ik kan alleen mijn eigen poëziehorizon schetsen. Ik ben tot de poëzie gekomen via *van Ostayen*. Die behoorde niet onmiddellijk tot mijn generatie. Van groot belang zijn de *Vijftigers* geweest, die ook niet tot mijn generatie behoren. Kwa leeftijd behoor ik tot de generatie van H. de Coninck. Voor de Vijftigers heb ik nog een teoretische interesse. Tegenover het *neo-realisme* heb ik steeds een weerstand gevoeld. Mijn poëziesmaak is veranderd. Op dit ogenblijk gaat mijn voorkeur uit naar nogal verstaanbare, wat niet wil zeggen simplistische poëzie, zonder stilistische hoogstandjes, met een diepere menselijke betekenis.»

Veto: *De poëzie van Rutger Kopland?*

H. Brems: «Ja, Kopland is waarschijnlijk de dichter die ik voor het ogenblik het liefst lees. Ik ben ook steeds gefascineerd geweest door eksentrieke dingen, zolang ze niet vals klinken of zichzelf au sérieux nemen.»

«De poëzie van jonge dichters als *Dirk van Bastelaere* en *Erik Spinoy* ervaar ik als iets vreemds. Ik ben er door geboeid zoals door veel aspekten van de jongerenkultuur: hun manier van kleding, hun muziek, hun manier van konversatie, hun humor, hun films, hun videoclips... Het sluit allemaal wel wat aan bij het levensgevoel uit het begin van de jaren '60 toen ik student was: een tijd van weinig idealen, weinig geloof en veel cynisme. En toch heb ik er weinig affiniteit mee. De poëzie van Spinoy en van Bastelaere wordt gevoed door het "postmoderne" klimaat. Het is erg intellektualistisch. Ik denk dat ik het zou kunnen analyseren, het boeit me, maar toch laat het me nogal koud. Misschien klinkt het wat ouderwets, maar ik vind het nog altijd belangrijk dat poëzie me ergens raakt.»

Erwin Jans

Hugo Brems: "Misschien klinkt het wel wat ouderwets, maar ik vind het toch nog altijd belangrijk dat poëzie me ergens raakt."
(foto Peter Vermeiren)

CARAPACES

stripwinkel
Parijsstraat 16
3000 LEUVEN
016 / 22 58 40
Advertentie

TWEEDEHANDS BOEKHUIS
& ANTIQUARIAAT
MUNTSTRAAT 16 3000 LEUVEN
016/23.74.16

wetenschappelijke boeken
op elk gebied
inkoop — verkoop

een koopje een vondst
Advertentie

Uitgelezen

Nog tot 15 november 1986 loopt de tentoonstelling *Uitgelezen* in de Centrale Biblioteek, Mgr. Ladeuzeplein 21. Het opzet van deze ekspositie is de bezoeker een idee te geven over de kostbare werken die zich in de biblioteek bevinden.

De tentoonstelling werd met een zekere haast opgesteld, en dat heeft een nefaste invloed op de struktuur ervan. Er is geen kataloog voorhanden, en de stukken zijn niet genummerd, zodat de bezoeker moeite heeft zich te oriënteren en enige lijn in de tentoonstelling terug te vinden. De plaatjes met uitleg die werden aangebracht maken deze gebreken niet helemaal ongedaan.

De bedoeling was om de wereld van het boek te evokeren. Een fraaie, bibliofiele atlas, gedrukt door Blaeu, vormt de eerste blikvanger. Daarnaast liggen een paar stukken uit de kollektie oriëntalia, waaronder een boeddhistisch drukwerk uit 1302. Merk op dat de drukkunst in Europa pas in het midden van de 15de eeuw ontstond. Centraal bevinden zich een aantal verluchte handschriften. Verderop wordt aandacht besteed aan de beschrijfstof — naast papyrus werden vroeger ook palmbladeren, leder en perkament gebruikt — en de boekbanden. Een groot deel van de tentoonstelling is gewijd aan inkunabels en kostbare drukken. Inkunabels zijn boeken die vòòr 1500 werden gedrukt. De universiteit bezit er zo'n 150-tal, een behoorlijk aantal na de grote verliezen tijdens de eerste en de tweede wereldoorlog. Van de jongere kostbare werken zijn vooral een uitgave van *De humani corporis fabrica* door A. Vesalius, een boek over verzekeringen uit 1552, en een *King Arthur*-uitgave door de Arts and Crafts-beweging zeer opmerkelijk. Uit de persverzameling treffen we tijdschriften aan als *Jugend*, *Versacrum*, *Cocorico* en *Simplicissimus*.

Aan de andere kant van de zaal bevinden zich enkele belangrijke archiefstukken in verband met de oude universiteit. Naast de ernstige stukken, zoals de privileges die in 1426 door de paus geschonken werden, vinden we ook een oude kursus met naïeve tekeningen in verband met het studentenleven en een brief van een student die bij zijn ouders klaagt over geldgebrek. O tempora, o mores! De recentere periode van de universiteit wordt geïllustreerd met brieven van vooraanstaande literatoren, zoals Stijn Streuvels, Gerard Walschap, Godfried Bomans en anderen. Een foto uit 1865, portretten van beroemdheden, koloniale foto's die een zweem van racisme verraden, alles uit de fotokollektie, tonden de tentoonstelling af.

Ondanks de kleine en grotere gebreken biedt deze tentoonstelling heel wat gegevens voor iedereen die geïnteresseerd is in het boekwezen en de geschiedenis van de universiteit.

Els Groessens

Van tempel naar labo

Boek en bibliotheek

Op de boekenbeurs die naast een kulturele gebeurtenis ook belangrijke financiële aspekten heeft — op iedere stand staat de kassa op een centrale plaats —, zou je gauw vergeten dat je in ons land het hele jaar door in een voortdurend boekenfeest kan leven. Zelfs totaal platzak — voorlopig tenminste, want er lijkt nu stilaan wel een verplicht leenrecht te gaan komen in Vlaanderen. Voor dat boekenfeest zorgt de biblioteekinfrastruktuur en op dat domein verandert de laatste tijd heel wat.

De 19de eeuwse wetenschappelijke biblioteken — je zou ze kunnen omschrijven als tempels van de wetenschap — baadden in een sfeer van plechtstatigheid. Dit aureool — of moeten we zeggen: deze ballast? — wordt nu wel achterwege gelaten. En de prive-biblioteek van de provinciale notabele is al lang in het niets verzonken tegenover het grote en gevarieerde aanbod van de stedelijke openbare biblioteken.

De meeste biblioteekverantwoordelijken en ook de burger-gebruikers beschouwen de biblioteek niet meer als een "heilige tempel" maar als een logistieke dienst waar kultureel materiaal, meestal nog in gedrukte vorm, vestrekt wordt. Deze nieuwe benaderingswijze blijkt onder andere duidelijk uit de snelheid waarmee biblioteken de nieuwe technologie binnen hun muren introduceren. Als studenten van de KUL zijn we goed geplaatst om deze ontwikkeling van nabij te volgen. Binnen onze Alma Mater werd immers het gesofistikeerde maar toch gebruiksvriendelijke Leuvens Integraal Biblioteek en Informatie Systeem (Libis) ingevoerd, dat de basis is van een nog altijd groeiend biblioteeknetwerk waaraan ook de Rijksuniversiteit van Gent, een deel van de Université Catholique de Louvain, de Universitaire Fakulteiten Sint-Aloysius en nog anderen deelnemen. Door middel van beeldscherm-terminals kunnen in het bestand opgenomen boeken, die allemaal een Libis-nummer meekregen, opgespoord worden, en dat op vier manieren (namen, titels, trefwoorden, klassifikatienummers). Heus een hele revolutie! De plechtige tempel van weleer is dus eigenlijk, vooral voor de mens- en gedragswetenschappen, geëvolueerd tot wat een efficiënt labo is voor de positieve en toegepaste wetenschappen. Er bestaan echter nog biblioteekinstellingen, waaronder heel belangrijke, die wat geest en aanpak betreft, veeleer verwijzen naar de "tempel" dan naar het "labo".

De Koninklijke Biblioteek is er één van, en niet één van de minste. De herrie rond de Koninklijke Biblioteek voor de grote vakantie en de onvrede zowel in Wallonië als in Vlaanderen omtrent het funktioneren van deze nationale instelling wijst erop hoe de meesten, wetenschapslui en anderen, het niet meer nemen dat de Koninklijke Biblioteek haar predikaat zo letterlijk neemt en zowel tegenover de gebruiker als tegenover andere grote biblioteken op haar troon blijft zitten; tot een volume van dienstverlening komt dat omgekeerd evenredig is met dat van haar personeelsbezetting; nogal hoogmoedig de ramen sluit voor de vernieuwende wind, met onder meer de automatisering, die door de andere biblioteken waait; en nog wel ander fraais. Is het omdat de Koninklijke Biblioteek op de bescheiden Kunstberg is gelokaliseerd dat zij meent zich een Olympos-mentaliteit te moeten aanmeten?

Naar aanleiding van de 50ste boekenbeurs is het leuk vast te stellen dat al heel wat lezers in dit land het boek niet langer als een sakraal tempelobjekt beschouwen, maar als een kultureel konsumptiegoed.

Trui Moerkerke

"Wat vroeg u? Libis? Nee, dat woord zit er niet in."

(foto Peter Vermeiren)

PAUL DE GRAUWE ontleedt de problematische verhouding tussen economie en politiek. In dit eerste boek uit de nieuwe reeks 'Mens en economie' legt hij uit wat bedoeld wordt met de ontvetting van de staat. De basisfilosofie die stelt dat veel economische problemen opgelost kunnen worden door vrij initiatief en persoonlijke overtuiging loopt als een rode draad doorheen dit helder en zeer leesbaar boek. Paul de Grauwe (1946) doceert economie aan de K.U. Leuven 208 blz. - paperback - 450 fr. Verkrijgbaar in de boekhandel.

BESTELBON Terugsturen naar Uitgeverij Lannoo, 8880 Tielt

naam _____

straat _____

woonplaats _____

bestelt exempl. van 'De zichtbare hand' tegen 450 fr. per boek + 35 fr. verzendkosten. Ik betaal vooraf op rek.nr 467-9101522-02 met de vermelding 'De zichtbare hand'.

lannoo

Advertentie

De Peterpyramide

De burokratie ten voeten uit

Van de auteur Laurence Peter is een uiterst plezant boekje uit over de burokratie. Een boekje dat dit fenomeen op (pseudo)wetenschappelijke wijze doorlicht. Maar vooral bevattelijk. Natuurlijk is er geen onderwerp zo dankbaar als de burokratie. Iedereen is al wel eens met de uitwassen gekonfronteerd. Elkeen weet wel een grap te voorkomen over de ambtenarenmentaliteit. Peter blijft echter niet bij platvloerse bedenkingen. Het volstaat even te grasduinen in het werk 'De Peterpiramide — Waarom staat de top op z'n kop?'.

De auteur Peter is reeds gekend van een vroeger stuk labeur, getiteld "Het Peterprincipe". Hierin poneerde nij dat elk individu binnen een hiërarchie omhoogstreeft tot het bereiken van zijn nivo van inkompetentie. Het is geen wet, want noch universeel geldend, noch onveranderlijk of onvermijdelijk. Het principe beschreef dus slechts de natuurlijke neiging van iedereen om op te klimmen tot zijn nivo van inkompetentie.

Dit geeft een verklaring voor het feit dat zoveel dingen fout lopen. Tevens bevatte het volgens de auteur een waarschuwing: ongebreidelde ambitie en ondoordacht omhoogstreven kan leiden tot teleurstelling.

De piramide der burokratie

De Peterpiramide wil nu een aanvulling vormen. Dit door aan te tonen hoe hele systemen kunnen uitgroeien tot hun nivo van inkompetentie. Hij gaat hierbij uit van het gekende gegeven: een burokratie is een piramide. Ha, ha, denkt iedereen, wij zitten inderdaad op vertrouwd terrein. Onderaan het werkvolk, daarboven de burochefs, daarboven de managers en tenslotte de direkteurs. Maar Peter draait alles om.

Hij vertrekt van het voorbeeld van een kleine winkelier van appelen. Hij betrekt deze produkten uit de boomgaard van achter de hoek. Blijkt deze zaak goed te draaien, dan zal men uiteindelijk tot een multinational komen. In plaats van de ene winkelier komen diverse lagen personeel. Duizenden mensen om de appelen thuis te brengen, plukken, bewerken ter bewaring, vervoeren, op te slaan en te verkopen. Nog eens duizenden zijn er nodig voor de reklame, de handel, de verpakking en bewerking met chemikaliën. Miljoenen anderen zijn dan uiteindelijk betrokken door middel van beroepsorganisaties en overheidsinstanties. Uiteindelijk kreëert de mens (of de firma, of de maatschappij) een uitermate ingewikkeld systeem. Grote onderzoeksinstituten kunnen dan weer geld verdienen aan het vlot doen funktioneren van de grootschaligheid. Immers, het minste probleempje kan de hele stabiliteit door elkaar schudden. En wat belangrijk is: vele mensen zijn nu niet meer bezig als nijvere kruidenier, maar als makers van regels, uitvoerders van regels en opvolgers van regels. De regels zijn belangrijker geworden dan de mensen en de produkten.

Alsmaar uitdeinend

Via voorbeelden geeft de schrijver aan dat dergelijke evoluties geen zelfbeperkend einde hebben. De piramide kan bijna eindeloos uitdeinen: elke partiële oplossing levert weer een nieuw probleem op. Hieraan kunnen dan weer massa's burokraten zich verlustigen.

Peter onderkent drie grote fazen in het 'verwordings'-proces. In een eerste blijft alles op dienstverlening gekoncentreerd. Het rechtstreeks kontakt met kliënten bevordert een vlotte afhandeling, waarbij procedureregels nauwelijks een rol spelen. Daarna komt een op het systeem gekoncentreerde faze. De oorspronkelijke verantwoordelijken hebben steeds meer werk met het inwerken van nieuwelingen, het verdelen van het werk. Het kontakt met de klant bestaat nog hoofdzakelijk uit het bekijken van de klachten. In een laatste faze is de klant voor de bestuurders iemand die dienend is. Hij moet zich onderwerpen aan het systeem van regels en formulieren. Men is in hoofdzaak bezig met interne funkties en bestuurlijke gevoeligheden. Dit leidt soms zelfs tot weerstand tegen klanten. Dat zijn buitenstaanders wier behoeften de glad verlopende organisatie zouden kunnen verstoren. Deze faze is dus op het besturen gekoncentreerd.

Of om het met Lyndon Johnson te zeggen: "Als de eerste persoon die de telefoon opneemt je vraag niet kan beantwoorden, dan is het een burokratie."

Wat gedaan?

Gedurende bladzijden illustreert de auteur dan met voorbeelden, tekeningen en citaten de belangrijkste kenmerken. Zo vernemen we ook dat het enige verschil tussen een overheidsburokratie en één uit de partikuliere sektor is dat de eerste geld uitgeeft, terwijl de tweede winst wil maken. Maar verder kan de tweede even inert, even star en even klantonvriendelijk zijn. Overigens, wie al eens vakantiewerk of zelfs echt werk heeft gedaan, zal wel weten dat dit geen overdreven stelling hoeft te zijn.

Wat doe je er nu aan? Hier kan de auteur geen kant en klare oplossing bieden. Alles radikaal afbreken en volledig kleinschalig maken, lijkt hem onmogelijk. Sommige belangrijke verwezenlijkingen konden slechts tot stand komen door de ontwikkeling van ingewikkelde processen. Overigens: hoe groter de burokratie, hoe moeilijker het is korrigerend op te treden. Men kan alleen proberen via kreatieve personen de processen te herzien zodat ze beter tegemoet komen aan de menselijke behoeften aan veiligheid en vervulling. Toegegeven, dit is geen bijster originele konklusie. Sommige uitwerkingen van de konklusie zullen in Belgische kontekst echter wel doen nadenken. Zo is decentraliseren slechts een oplossing "als het een oprechte stap is om de plaatselijke autonomie te herstellen. Het mag geen ekskuus zijn om tekorten op begrotingen en verantwoordelijkheden van zich af te schuiven door er een lager niveau mee te belasten."

Wie dus een leuk boek zoekt om toch iets bij te leren, kunnen wij in de komende boekenbeursweken dit vrij goedkope werk aanraden. Wie echter verwacht dat hier een heus wetenschappelijk stuk op tafel zal liggen, kan echter enkel bedrogen uitkomen. De originele invalshoek wordt immers vooral ondersteund door de zogenaamde 'voorwetenschappelijke' kennis. Misschien een eerste stap om een wetenschappelijke piramide uit te bouwen?

Toon Boon C

Laurence Peter, *De Peterpiramide*, Veen uitgevers, 1986, 191 blz.

ACCO BOEKHANDEL — gans het jaar door boekenbeurs "meer dan 30.000 titels"

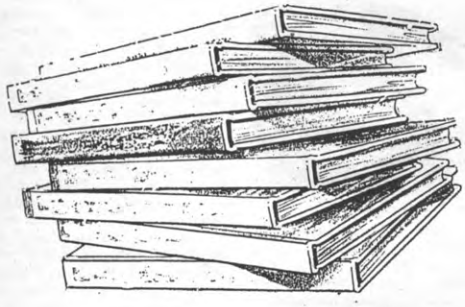

acco

Advertentie

Diefstal in biblioteken

Moeder waarom stelen wij?

De Leuvense universiteitsbiblioteken bezitten zo'n 2,5 miljoen banden. Elk jaar worden er duizenden boeken en tijdschriften door studenten gestolen of beschadigd. Omdat deze minder fraaie zijde van het studieleven vrijwel nooit belicht wordt, trok Veto naar acht Leuvense bibliotekarissen, teneinde het hoe en het waarom te doorgronden.

Onder diefstal verstaan we hier het ontvreemden van een heel volume. Veelal gaat het om studenten die dringend een boek nodig hebben en het dan maar onrechtmatig "ontlenen". Later durven ze het werk dan niet meer terugbezorgen, hoewel ze dat wel zouden willen. Maar ook andere motieven zijn denkbaar. Studenten of personeelsleden die stelen om de eigen boekenrekken vol te kunnen stouwen of, ja zelfs, om ze door te verkopen, zijn geen uitzondering.

De vandaal daarentegen heeft een andere werkmetode: losbladige werken zijn een makkelijke prooi; zo stelen sommigen enkel de — dure — aanvullingen op hun wetboek. Ook artikels uit tijdschriften, of dunne en kompakte werkjes (denk maar aan de proeflessen van het aggregaat) worden veelvuldig buitengesmokkeld. Uit de geïllustreerde werken wordt vooral door kunsthistorici en architekten in spe gescheurd. Zij hebben als studiemateriaal nood aan illustraties, die dan liefst nog in kleur zijn ook. Doch de hoge aanschafprijs en de onmogelijkheid tot kleurkopiëren leiden tot scheuren.

Alle bibliotekarissen beaamden dat er een korrelatie mag gezocht worden tussen de kostprijs van de kopies en de ontvreemdingen. Heel lang geleden, toen er nog geen kopieermachines waren, en iets minder lang geleden toen ze nog heel duur waren, was dit de oorzaak van vele problemen. Een kort vergelijkend onderzoekje leert ons dat de prijs van een kopie schommelt tussen 1,5 frank en 2 frank (behoudens de Centrale Bibliotheek die de kroon spant met 4 frank). Een relatief schappelijke prijs dus, zeker wanneer men bedenkt dat de meeste werken kunnen worden ontleend, zodat men elders goedkoper kan kopiëren. Hier zal het grote motief dus ook niet meer te zoeken zijn. Veeleer de luiheid van de student (aanschuiven voor kopieermachines of overschrijven is vermoeiend), maar vooral de onderlinge konkurrentie verzieken de zaak. Het "voor zichzelf zorgen" door bijvoorbeeld een eigen prive-kollektie op te slaan in een vergeten hoekje van de bib, of een geciteerd artikel uit te scheuren, zodat de kollega's dat dokumentatiemateriaal alvast niet hebben, is een tijdsfenomeen.

Beveiliging

Maar waarom beveiligt men die boeken dan niet? Vooreerst geloven lang niet alle bibliotekarissen erin. Velen stellen dat wie echt wil stelen dat toch steeds zal kunnen doen, of dat hun

fakulteitsbibliotheek nu net niet die begeerde banden bevat. Het soort boeken speelt dus ook een rol. Zo wordt er in Scheikunde vrijwel niet gestolen daar er daar enkel vaktijdschriften te vinden zijn. Het grootste bezwaar tegen beveiliging van ieder boek afzonderlijk is ongetwijfeld de kostprijs. Of die kostprijs opweegt tegen het aantal diefstallen vormt een diskussiepunt. De enen menen van wel, de anderen zouden met die fondsen eerder nieuwe werken aankopen.

Al bij al zijn er op dit ogenblik slechts twee Leuvense biblioteken beveiligd. En dat in de fakulteiten die het meest geplaagd worden door lange vingers.

Niet zo duur en zeker een efficiënte eerste stap is het buitenhouden van jassen en tassen. In de meeste fakulteiten is het inderdaad verboden met die attributen de leeszaal in te stappen. Diefstal van boeken wordt hiermee dan wel ingedijkt, diefstal van boekentassen echter allerminst. Wiskunde kan ervan meespreken, want daar hebben ze enkel een gang, en geen vestiaire. Zo'n vestiaire is dus wel aangewezen. Het liefst bewaakt of met gesloten kastjes, zoals in de rechtsbiblioteek. Voor de Centrale Bib is de Duitse producent druk doende om alle kastjes om te bouwen van *1 Mark*-naar *20 frank*-sloten. In die 2 biblioteken blijken enkel de regenschermen nog een probleem te vormen. En ondertussen zeurt Wiskunde verder om haar broodnodige kastjes.

De centralisatie van verschillende deelbiblioteken kan ook beveiligend werken. Zo bijvoorbeeld in L&W, alwaar de uitgangen per verdieping werden vervangen door één centrale receptie. De andere pool in L&W is dan wel dat de verplichte vestiaire reeds na een week werd opgedoekt omdat er een jas werd gestolen. Iedereen loopt er nu vrij in en uit met jas en tas. Men vraagt er gewoon om diefstal.

De kosten

De meerkost die diefstal en vandalisme met zich meebrengt is moeilijk te begroten. Een boek dat verdween wordt vervangen indien het om een basiswerk gaat. Voor een gewoon boek durft men tot twee jaar te wachten alvorens het opnieuw aan te kopen want "vergeten" boeken komen immers vaak nog terecht. Anders is het gesteld met de tijdschriftenbanden. Of zo'n band nu volledig verdween of beschadigd werd, doet er in se weinig toe. Het resultaat is immers hetzelfde: Een andere universiteit aanschrijven en om kopies verzoeken. Die kopies worden vervolgens ingebonden samen met de overblijfselen van het origineel. De minimumkosten voor het vervangen van één enkel uitgescheurd blad dienen op minimum 500 fr. begroot.

Onnodig te vermelden dat vele werken onvervangbaar, want niet meer verkrijgbaar zijn. De echt zeldzame en bijgevolg peperdure eksemplaren vindt je wel enkel in de Centrale en Teologiebibliotheek, alwaar ze met speciale zorgen worden omringd: klimatisering, speciale leeszalen, en meer personeel. Dat de nu nog lopende tentoonstelling met een selektie van die kostbare werken uit het patrimonium prima beveiligd is, hoeft uiteraard geen betoog.

En de prof, meneer

Professoren en assistenten hebben vele faciliteiten. Ook op het vlak van het biblioteekwezen. Vaak beschikken ze over een sleutel van de bib, zodat ze desgevallend zelfs in het weekend aan werkmateriaal kunnen geraken. Jammer genoeg werken de biblioteekterminals dan niet, zodat de bibliotekaris enkel maar kan hopen dat de prof een briefje achterlaat. Daarenboven is de uitleentermijn voor de proffen verdubbeld tot vier weken, en krijgen ze geen boetes aangerekend bij te laat binnenleveren van de geraadpleegde werken. Op zichzelf kunnen deze faciliteiten dan wel verantwoord zijn, voor de bibliotekarissen betekenen ze ekstra kopzorgen.

De kontrole op het uitleengedrag van proffen en assistenten is zo goed als onmogelijk daar ze steeds in en uit kunnen fladderen. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat vele boeken zoek raken door vergetelheid of slordigheid. Het zou echter verkeerd zijn hen allen over dezelfde kam te scheren, en ook niet alle biblioteken hebben last van dit fenomeen. In Teologie bijvoorbeeld zijn er binnenin de bib studiecellen voor doktoraatsstudenten en werkkamers voor profs voorzien.

KLEPTOMANE BIBLIOFIELEN krijgen het vast en zeker moeilijk bij het zien van al dit fraais. Ook de boekenbeurs wordt namelijk geplaagd door lui met te lange vingers. Hoe ze dat daar oplossen? Wel, elke standhouder kijkt flink uit zijn doppen of de kijklustigen met niets aan de haal gaan. Maar er zijn ook voltijdse dievenspeurders die kontinu tussen de stands kuieren. Diskreet wijzen ze er de "vergeetachtigen" op dat ze nog een boek moeten betalen. U bent gewaarschuwd. (foto Koen Van Muylem)

De discipline van het publiek of de biblioteekopvoeding laat nog steeds te wensen over. Sankties bij overtreding bestaan niet echt. Naargelang de fakulteit is de akademisch verantwoordelijke, de dekaan of de bibliotekaris, bevoegd. Steeds zal het indivi-

duele geval onderzocht worden, en meestal wordt een — al dan niet tijdelijke — biblioteekuitsluiting voorgesteld.

Ook niet te onderschatten is het onthaal door het personeel. Wij kunnen ervan meespreken! De "onthalers" in L&W maken er zelfs een sport van de bezoeker het bloed onder de nagels te pesten door hun voortdurend arrogant en onbeschoft gedrag. Dat zo'n houding door de biblioteekbezoeker beantwoord wordt met een weinig respektvolle handelswijze lijkt ons volkomen te begrijpen.

Het meeste efficiënte en goedkoopste anti-diefstal-systeem blijft ongetwijfeld de psychologische kontrole door de medestudent. Uiteraard heeft ook het dure beveiligingssysteem een psychologische kontrolefunktie, doch tegenover het "elkaar kontroleren" valt dit in het niet.

Wat zeker nog dient vermeld te worden is een Duitse studie omtrent de diefstalproblematiek uit het begin van de jaren '80: de teologie- en rechtsstudenten zijn de grootste potentiële vandalen of dieven. Voor Leuven gaat dit alvast niet helemaal op. De teologiebibliotheek heeft vrijwel geen last van "a-socialen". Overigens hoeft dit niet helemaal te verwonderen want het blijkt een hele opgave om die biblioteek ook maar binnen te geraken. Voor teologiestudenten bestaat er een kaartenkontrole, andere studenten moeten eerst een aanvraag tot toegang invullen. Wat de rechtsstudent betreft gaat de vergelijking zeker op, doch ook de ekonomist in spe valt deze eer te beurt. Maar we mogen daarbij zeker niet uit het oog verliezen dat het hier gaat om twee van onze grootste fakulteiten, die dan ook meer potentiële biblioteekmoordenaars huisvesten.

Geert Coene

Werden door ons lastig gevallen: Jan Roegiers (Centrale Bib), Stefaan Smets en Pol Depuydt (Rechten), Viviane Huybrechts (Kunstgeschiedenis), Guido Van Zieleghem (Klassieke), Etienne D'hondt (Teologie), Paul Peeters (Konstruktie), Guy Festjens (Scheikunde) en Ria Vanhove (Wiskunde).

Uitgeverij PEETERS

Bondgenotenlaan 153

B-3000 LEUVEN

Advertentie

De BH van de schone letteren

De muze van de literatuur onteerd, schandelijk van haar olympische troon getrokken en te kijk gezet? Het jongerentijdschrift "De Brakke Hond" (BH) gedraagt zich als een stout hondje voor wiens snuit weinig huisjes heilig zijn. En zelfs Veto gaat niet helemaal vrijuit: "De Brakke Hond" wordt namelijk op onze machines gezet. Voor goede klanten maken we graag wat plaats vrij. Toch nog een ernstig interview met redakteur Karel Osstyn.

Veto: *Literaire tijdschriften worden opgericht om een leemte op te vullen. Welke was die te vullen leemte voor "De Brakke Hond"?*

K. Osstyn: «Toen we begonnen te denken aan de oprichting van De Brakke Hond was het zo goed als windstil in het Vlaamse literaire landschap. Ondertussen is er de kontroverse geweest rond het Nieuw Vlaams Tijdschrift en nu de problemen rond Manteau en Houtekiet. Wat de Vlaamse literaire tijdschriften betreft, was het nijpende probleem: de te geringe aandacht voor debutanten. We wilden niet blijven klagen over die ongunstige omstandigheden en hebben besloten effektief iets te doen: een tijdschrift oprichten dat leefbaar zou blijken.»

Veto: *Er cirkuleren in Vlaanderen tientallen jongerentijdschriften die niet of nauwelijks van de grond komen en vaak in de vergetelheid verdwijnen. De Brakke Hond daarentegen heeft zich vrijwel onmiddellijk ontpopt tot een semi-professioneel blad.*

K. Osstyn: «We hebben er ongeveer een jaar voorbereiding in gestoken. Reeds voor het verschijnen van het eerste nummer hadden we een aantal vaste abonnees. We hadden ook een klein beginkapitaal. Om dat bij mekaar te krijgen, hebben we onder andere een fuif georganiseerd in het vroegere Lido. Het eerste nummer hebben we aan de pers voorgesteld in het Paleis voor Schone Kunsten. Veel aandacht is besteed aan de lay-out. We hebben trouwens een grafische redaktie die zich daarmee bezighoudt. De vormgeving is essentieel als je een publiek bereiken wil.»

Management

Veto: *Het blad doet ook aan promotie in andere tijdschriften als het NWT, Ons Erfdeel?*

K. Osstyn: «Inderdaad. We moeten steeds opnieuw nieuwe abonnees aantrekken. We hebben een vzw opgericht om zo ekonomisch mogelijk te kunnen werken. Bij ieder nummer houden we meestal voldoende middelen over om het volgende nummer te maken. Om een abonnement aantrekkelijker te maken krijgt de abonnee een gratis poëziebundel kado: hij kan kiezen tussen een aantal vertaalde gedichten van Sappho door Paul Claes en een bundel vertaalde Ierse poëzie door Mon Nys. Van beide vertalingen verschenen voorpublikaties in De Brakke Hond.»

Veto: *De naam van het tijdschrift lijkt verdacht veel op de naam van het Vlaams Kultureel Centrum in Amsterdam: de Brakke Grond.*

K. Osstyn: «We zijn op die naam gekomen toen we een bezoek brachten aan Amsterdam. Het leek ons wel wat. We wilden in elk geval geen abstrakte naam zoals "Kreatief" of "Raster". De verwarring met De Brakke Grond kan alleen maar in ons voordeel spelen. Nu zijn er zelfs mensen die zeggen: "De Brakke Grond, ah, dat is dat tijdschrift". De rollen worden dus omgekeerd.»

Veto: *Als ik mag samenvatten: De Brakke Hond als prototype van een voorbeeldig gemanaged tijdschrift?*

K. Osstyn: «Hoe langer ik erover nadenk, hoe meer ik moet erkennen dat we inderdaad de zaken goed aangepakt hebben.»

Veto: *Het blad richt zich vooral op werk van debutanten?*

K. Osstyn: «Inderdaad. We willen die mensen een kans geven. Ze komen wel eens aan bod in de gevestigde tijdschriften maar toch te weinig, omdat de eisen in die tijdschriften te hoog liggen. Bij De Brakke Hond liggen die eisen bewust wat lager, wat niet wil zeggen dat we geen onderscheid weten te maken tussen betere en slechtere kwaliteit.»

Veto: *De meeste nieuw opgerichte tijdschriften pakken uit met een manifest waarin ze zich afzetten tegen bestaande tijdschriften en literaire tradities. Dat is niet het geval geweest met De Brakke Hond.*

K. Osstyn: «Nee, we hebben geprobeerd een manifest te schrijven, maar dat is ons niet gelukt. De tijd vraagt er trouwens ook niet naar. Er zijn teveel richtingen in de hedendaagse literatuur. Er is geen enkele stroming dominant. Het huidige literaire klimaat is...»

Veto: *Postmodernistisch?*

K. Osstyn: «Tja... dat is zo'n woord. Ik gebruik het niet erg graag. Maar als er mee bedoeld wordt dat de moderne literatuur gekenmerkt wordt door ironie, pastiche en een cynische houding ten opzichte van overgeleverde waarden, dan wil ik het wel ondertekenen.»

«Wat de verhalen betreft, gaat de voorkeur vooral uit naar "verhalende" verhalen. Verhalen die sterk visueel zijn, filmisch. Geïnspireerd door gepopulariseerde kultuur zoals video en film. Dat soort verhalen boeit me. Met het opus-schrijven loop ik niet zo hoog op. Wanneer Hugo Bousset in zijn interviewbundel "Schrijven aan een opus" Ivo Michiels en Walter van den Broeck onder dezelfde noemer behandelt, dan heeft de term "opus" voor mij niet veel betekenis meer.»

Veto: *Ik kan me voorstellen dat er aan deze universiteit heel wat potentieel literair talent rondloopt. Komt er vanuit die hoek respons?*

Veto: *In de tijdschriftenrevue van Dietsche Warande en Belfort wordt De Brakke Hond omschreven als gekenmerkt door "een niet-onsympatieke geest van vrolijk anarchisme. Veel grote ernst wordt kompleksloos weggelachen." Kan je je daar in herkennen?*

K. Osstyn: «Het is misschien niet altijd kompleksloos, maar ik hou wel van de omschrijving "anarchistisch". Het heeft te maken met de tijd waarin we leven. De gevestigde tijdschriften zijn te ernstig. Tegenover die ernst zetten wij onze twijfel en ons cynisme. Maar we zetten ons niet echt af tegen de bestaande literatuur. Toch zijn we nu wat polemischer geworden dan vroeger. In het juni-nummer van dit jaar verscheen een polemisch artikel over Hedwig Speliers. In het septembernummer wordt de poëzie van H. De Coninck bekritiseerd. Ik denk dat we nu sterker staan dan vroeger.»

Veto: *Ondanks het feit dat De Brakke Hond in hoofdzaak gebruik maakt van debutantenbijdragen, heeft het toch een eigen gezicht.*

K. Osstyn: «Dat klopt. Toch is het niet zo dat we bepaalde tematische selektiekriteria gebruiken. Een bijdrage moet niet per se een groteske zijn of een science-fiction verhaal.»

Veto: *Het is opvallend dat er in De Brakke Hond meer proza gepubliceerd wordt dan poëzie, terwijl de meeste jongerentijdschriften vaak bol staan van gedichten.*

K. Osstyn: «Dat heeft met het aanbod te maken. Zo zal er in ons volgend nummer weer meer poëzie opgenomen worden. Maar misschien zijn we inderdaad wat kritischer voor gedichten dan voor verhalen. Dat heeft te maken met de verschillende smaken van het achtkoppige leeskomitee.»

K. Osstyn: «Eigenaardig genoeg niet. Ik wil dan ook van de gelegenheid gebruik maken om een oproep te doen aan de studenten om zich ten eerste (lacht) te abonneren of om hun probeersels op te sturen. Alle kreatief werk is welkom. Ook het essay beschouw ik als een kreatief genre. Alleen recensies komen niet aan bod: we verschijnen iedere drie maanden, we lopen de literaire aktualiteit steeds achterna. Ook grafisch werk is welkom.»

«We hebben reeds enkele malen een verhalenwedstrijd georganiseerd. Dan komt er natuurlijk heel wat kopij binnen, waaruit we dan selekteren om te publiceren. We proberen op zoveel mogelijk inzendingen te reageren: wanneer we in iemand iets ruiken, dan zullen we hem dat ongetwijfeld laten weten.»

Erwin Jans

FONTEYN MEDICAL BOOKS
FOCHPLEIN 13 LEUVEN Tel. 20.29.44
DE GESPECIALIZEERDE BOEKHANDEL MET EEN ENORME VOORRAAD, UP TO DATE, MEDISCHE LITERATUUR.
GUNSTIGE PRIJZEN!
Advertentie

Als het om boeken gaat...
Speciaal voor de lezers van Veto!
Tijdens de boekenweek gratis kleurenposter Paul Van Ostayen bij aankoop van 500 fr.
(zolang de voorraad strekt — niet geldig op studieboeken)
Standaard Boekhandel
Algemene en wetenschappelijke boekhandel
NAAMSESTRAAT 57
LEUVEN 016/23 98 21
Advertentie

Paul Geerts, redakteur van De Morgen

Krant aan de leiband?

Het is al bij al tamelijk rustig in het naar krantenpapier ruikende 'redaktiekot' van De Morgen in Brussel. Of wij Paul Geerts konden spreken in verband met het 'faillissement'? Ja, hij is net aan het telefoneren. Even tijd dus om eens rond te kijken: een mooie rommel is dat hier. Maar, toegegeven, wij kennen dat van bij ons ook. Het is 11.15 uur, maandagmorgen. Garfield is niet wakker te krijgen.

Veto: *Jullie hebben onthutst gereageerd op de berichten van het-faillissement. Paul Goossens sprak van Michelin-toestanden. Hoe heb je dat hier ervaren?*

Paul Geerts: «Wij wisten van niets. We hebben via de telefoon en vooral via de BRT vernomen dat onze krant failliet was. Onze reaktie was er één van zelfbehoud: dit kan niet, morgen moet er opnieuw een krant verschijnen en we hebben er dan ook onmiddellijk werk van gemaakt.»

Veto: *Volgens de recente CIM-cijfers zat De Morgen nochtans duidelijk in de lift?*

Paul Geerts: «Inderdaad, de beslissing van de Raad van Beheer om de boeken neer te leggen is als een donderslag bij heldere hemel gekomen. We hebben de indruk dat men ons heeft willen verrassen de dag voor een lang weekend, met in het achterhoofd: "Tegen maandag is de storm al wel geluwd."».

«Kijk, we beseffen heel goed dat er bij De Morgen financiële problemen waren, die zijn er altijd geweest. Voor dit jaar werd het tekort op 40 à 50 miljoen geraamd. Dat het uiteindelijk 70 miljoen geworden is komt mede door het kontrakt dat met een nieuwe drukker afgesloten werd. Maar dit was een beslissing van de Beheerraad, en dus niet de fout van de redaktie.»

Veto: *Willy Claes verklaarde dat de socialistische beweging aan het eind van haar bobijn is?*

Paul Geerts: «Je moet een onderscheid maken tussen enerzijds de SP en anderzijds de Socialistische Gemeenschappelijke Aktie met daarin de vakbond, koöperatieven, mutualiteiten en verzekeringsmaatschappijen. Deze laatsten trokken zich terug en zo kwam de SP bijna noodgedwongen met 95% van de aandelen te zitten. In die zin is het wel realistisch te stellen dat de SP dat niet meer kan opbrengen, zeker niet voor een krant die haar eigen weg gaat.»

Veto: *Hoe was de relatie tussen de redaktie en de SP? Kregen jullie "bevelen"?*

Paul Geerts: «Oh, daar schrijven wij ooit nog eens een boek over. Aan de politieke redaktie werd wel zelden of nooit gezegd: "Dit moet of dit mag niet". Het gebeurde allemaal veel subtieler. We kregen wel eens een telefoontje in de aard van: "Zeg, waarom kreeg Martens gisteren zo'n mooie foto met een zwart randje errond? Rond de foto van Van Miert staat helemaal geen randje!" Weet je, onze situatie is een beetje te vergelijken met die van de BRT-joernalisten. Er wordt vaak gedreigd met een Zwartboek, maar er komt er nooit één.»

«Tja, en de rakettenbocht heeft pijn gedaan. Toch hebben wij ook dat eerlijk gespeeld. Van Miert kon kwijt wat hij wilde in het interview dat Goossens met hem had.»

Veto: *Maar de cartoon van Zak... Was dat de spreekwoordelijke druppel?*

Paul Geerts: «Ik denk dat het de SP aan energie ontbrak om 70 miljoen op te brengen voor een krant die niet zomaar volgt.»

Veto: *De SP heeft aan die hele zaak toch haar vingers verbrand? De uitlatingen van Tobback aan het adres van Martens hebben een omgekeerd effekt gehad...*

Paul Geerts: «Ik denk dat Louis al spijt heeft van zijn uitlatingen. De persteun is inderdaad bijna gehalveerd, maar het is misschien wat overtrokken om bij het faillissement onmiddellijk op de regering te beginnen schieten. Maar Tobback heeft De Morgen wel tot het laatste moment verdedigd!»

Veto: *Vrijdag verscheen De Moord.*

Paul Geerts: «Vanuit de SP heeft men deze extra-krant kost wat kost willen vermijden. Ze hebben zelfs overwogen de elektriciteit in de Gentse Moutstraat te laten afsluiten. We vonden toch een uitweg via de drukkerij van Le Drapeau Rouge en het BBTK stond borg, wat de SP ook heeft proberen te beletten.»

Veto: *De Morgen wordt voorlopig uitgegeven door een tijdelijke vereniging. Hoe werkt dat?*

Paul Geerts: «De tijdelijke vereniging bestaat enerzijds uit een koöperatieve vennootschap opgericht door alle personeelsleden van de krant en anderzijds de NV Studin, gelieerd met de SP. Beiden brengen 2 miljoen in. Het is op uitdrukkelijk verzoek van de kuratoren dat de NV Studin meedoet. Maar het staat nu al op papier dat in een definitieve struktuur de SP en de met haar verbonden organisaties samen maksimaal voor 10% zullen participeren.»

«Wat het personeel betreft: voorlopig zijn we doppers. Ja: ook Goossens is nu werkloos... We kregen vrijstelling van stempelkontrole voor 1 maand.»

Veto: *Is het voorstel van Claus haalbaar?*

Paul Geerts: «Het voorstel, dat er eigenlijk één is van een groep van schrijvers, komt hierop neer: men wil 1000 geldschieters vinden die in een nog op te richten konstruktie een participatie van 100.000 fr. nemen. Dit geld zou dan de financiële ruggegraat vormen voor een onafhankelijke krant. Over de konkrete uitvoering van het plan moet nog gepraat worden. Het is wel duidelijk dat we pas van start kunnen gaan als er inderdaad 1000 geldschieters gevonden zijn. Maar de eerste reakties zijn zeer positief. De steun die we tot tot nog toe kregen, overtreft alle verwachtingen.»

Veto: *Goossens ging met een vierpuntenplan naar Martens?*

Paul Geerts: «Het voorstel van Goossens was het volgende:

1. Voor één frank die de privé-sektor in de nieuwe krant investeert, past de overheid 1 fr. renteloze lening bij.
2. Investeringskredieten voor het moderniseren van de apparatuur.
3. Vermindering van de loonkosten in het persbedrijf.
4. Een overbruggingskrediet om tijdelijk, zelfs na 17 november, te kunnen doorgaan met de uitgave van De Morgen.

Martens zal dit laatste punt tegenover de vice-premiers verdedigen, de andere 3 punten neemt bij in overweging. Aan de bereidheid van Martens om mee te helpen zoeken naar een oplossing, zullen enige politieke bijbedoelingen wel niet vreemd zijn, maar toch hebben we de indruk dat hij wil bewijzen borg te staan voor pluralisme van de pers.»

Veto: *Er zijn onderhandelingen aan de gang met De Volkskrant en met een Uitgever X uit land Y?*

Paul Geerts: «De Volkskrant, daar hadden we al redaktionele kontakten mee. Maar dat is nu in een stroomversnelling gekomen. Dat vernemen wij nu ook... En verder zijn er onderhandelingen met een Luxemburgse groep, een groep die niet in de perswereld zit...»

Veto: *De algemene teneur is: meer onafhankelijheid, een ongebonden De Morgen?*

Paul Geerts: «Zo is het, ja.»

Toch is niet iedereen gelukkig met de gang van zaken. De politieke strubbelingen op hoog nivo zijn nog niet in een definitieve plooi gelegd, en in de omgeving van De Morgen vangen we ook minder optimistische geluiden op: "Een krant kan niet leven van een kortstondig entoesiasme. Als we straks onafhankelijker zullen zijn van de SP, dan zijn niet alle problemen opgelost. De aanpak zal grondig verschillen. Dat kan voor heel wat mensen hard aankomen."

En verder blijft de vraag: wat als de operatie 1000 voor 100.000 mislukt? Dan kan De Morgen het wel vergeten. Of komt er dan weer een nieuwe "redder" opdagen? En zo ja, tegen welke prijs?

Marc Sys
Trui Moerkerke
Didier Wijnants

De Morgen: zich voortslepen van morgen tot morgen

De geschiedenis van de Morgen is gemakkelijk te beschrijven. Vanaf haar ontstaan wandelde deze krant immers van krisis naar krisis. Zij het de ene keer om ideologische, de andere keer om financiële redenen. Het is dan ook niet de eerste keer dan de andere pers ruim aandacht besteedt aan de problematiek van deze krant. Men mag dan nog beweren dat journalisten veel alerter zijn voor wat gebeurt in de pers (en er dus meer over schrijven dan over andere zaken), maar de Morgen gaf hen wel ekstra redenen. En dit niet alleen omdat het de zogezegd enige progressieve krant in Vlaanderen zou zijn. Leest u zelf maar.

Het ontstaan van de Morgen vond plaats in 1978 op de puinen van de zieltogende socialistische pers. 'Vooruit' was ten naaste bij dood en de Volksgazet legde er op 15 juli 1978 effektief het bijltje bij neer. De belangrijkste redenen voor dit achteruitboeren werden gevonden bij: inefficiënt beleid, algemene achteruitgang van de propagandistische pers (die vooral ter linkerzijde werd uitgebraakt)...

Wilde een nieuwe krant dus enige kans op overleven hebben, was men noodzakelijkerwijs bijna gedwongen een niet-partijorgaan te doen ontstaan. Het volstaat erop te wijzen dat een nieuwe krant op zich al weinig overlevingsmogelijkheden heeft. Na de tweede wereldoorlog ontstond er langs Vlaamse kant immers nog geen enkele krant die lang in de kiosken bleef (denken we maar aan De Krant, 24 Uur).

Doorbraakgedachte

Nu paste de gedachte van een 'open krant' niet zo slecht bij een nieuwe generatie Vlaamse socialisten. De nieuwe partijleider Van Miert opperde dan ook snel de noodzakelijkheid van 'een open krant', vooruitstrevend en Vlaams (cfr. de biografie geschreven door Jerry Beets, blz. 44-49). Deze gedachte paste immers perfekt in de nieuwe doorbraakstrategie.

De Morgen kreeg dan ook van bij zijn eerste verschijning (1 december 1978) de loodzware taak op zich een 'open, progressief en niet-partijgebonden' blad te zijn (aldus haar eigen druksels). Er werd een redaktiestatuut geproklameerd dat de uitgave moest beschermen tegen al te direkte inmenging van de broodheren. En ten laatste: als hoofdredakteur werd Paul Goossens aangeworven (voordien ekonomisch redakteur bij De Standaard en alvast geen partijlid).

Maar zo gemakkelijk zou De Morgen het ook niet hebben om zich onafhankelijk te profileren. Tot op heden lijkt het er immers op dat vele socialisten de doorbraakgedachte enkel lippendienst willen bewijzen. Hoezeer Van Miert en (volgens velen zijn persoonlijke poulain) Goossens erop hamerden dat dit de enige weg was om uit de verstarde posities te komen en de socialistische partij nieuw elan te geven.

De financiële positie was De Morgen alleszins al niet behulpzaam in zijn strijd. Het beginkapitaal was nauwelijks 30 miljoen. Het beheer was in handen van de De Roos (waarin de socialistische vakbond prominent aanwezig was) en gedrukt werd er op de archaïsche persen van Vooruit (drukkerij Het Licht).

Was de financiële situatie niet te benijden, het aantal lezers was nauwelijks beter. Waar Goossens zichzelf tot doel gesteld had zijn blad te richten tot alle progressieve elementen in het land, daarbij inbegrepen een deel van de Volksunie en katolieke groeperingen als KAJ, leek dit publiek geen boodschap te hebben aan het blad. Vooreerst was er de nogal doordrammerige wijze waarop De Morgen iedereen 'een geweten wilde trappen'. Daarnaast was er de nogal hybriede nieuwsmengeling. Om de socialistische partijvriendjes niet al te zeer te ontgoochelen werd in navolging van wijlen de Volksgazet veel initiatief getoond in het schrijven over socialistische pensenkermissen en over sensationele fait divers. En om de nieuwe intelligentia voor zich te winnen, werd op hoog-intellektualistisch nivo uitgeweid over de gebeurtenissen in de Wetstraat. Zodat de Leuvense kommunikatieprofessor Vander Biesen reeds op dat ogenblik in zijn werkkolleges met een gerust hart kon beweren dat de krant onder die vorm geen lange toekomst zou beschoren blijven: elk beetje deelpubliek ergerde zich immers dood aan de artikels geschreven voor het ander beetje deelpubliek.

De Morgen slaagde er dan ook niet in een ruime verkoop te halen (ongeveer rond de 40 000 eksemplaren). De verliezen akkumuleerden zich van jaar tot jaar. Eind 1980 bleek de Socialistische Gemeenschappelijke Aktie genoeg te hebben van het eindeloos geldgepomp. Om een oplossing te bewerkstelligen, gaf Goossens in januari '81 zelfs even zijn ontslag. Uiteindelijk komt de ABVV toch met vers geld op de proppen. Het beheer wordt overgenomen door de SV De Morgen (in plaats van De Roos). Uit die periode stammen ook de feesten en nachten van De Morgen: grote solidariteitsavonden om de krant recht te houden.

Nou ja, recht. In 1982 kreeg De Morgen onder meer al bijna 24 miljoen staatssteun. Zij was daarmee de grootste slokop langs Vlaamse zijde. Bovenop de gelden toegekend als algemene steun voor de pers, kon De Morgen immers profiteren van de selektieve steunmaatregelen. Enerzijds omdat haar verkoop onder de 50 000 eksemplaren lagen, anderzijds omdat zij minder dan 75 miljoen bruto inhaalde kwa reklame. Na 1982 zou het echter achteruitgaan met de overheidssteun, die hoedanook toch onvoldoende was om de krant uit de schulden te houden.

Vaudeville

Een suspensschrijver zou dan ook geen spannender verhaal kunnen schrijven. In juli '83 was het weer prijs. Het ABVV wou alleen nog naar geld binnensluizen op voorwaarde dan zij meer inspraak kreeg in de redaktie. Weer is Goossens enkele tijd ontslagnemend. Zoals Frank Van Laeken in Kultuurleven '84 beweert, lijkt De Morgen dan ook eerder schijnautonoom (en volgens hem ook schijnprogressief). Einde '83 komt het studieburo McKinsey overigens op de proppen met de resultaten van zijn studie. En wat blijkt? De Morgen is leefbaar... mits een investering van 195 miljoen. De krant moet gebruik maken van modernere technieken in het zetten en het drukken. Bovendien moet de krant zelf kwa inhoud verruimd worden (regionaal nieuws en sport). De ABVV weigert te investeren. Zij draagt zelfs haar aandelen over aan het 'Progressief Persfonds', waarin de SP bijna alleen alle zaken regelt.

In de loop van het volgende jaar is het alweer bingo. Enerzijds eisen sommige socialistische kopstukken het hoofd van Goossens, anderzijds komt er binnen het blad tegenstroming van een aantal journalisten (van strenge socialistische huize). Goossens had het namelijk aangedurfd in juli een brief te schrijven naar sommige privébedrijven. In zijn schrijven nodigde hij uit tot investeringen in De Morgen, om zodoende de bredere (en winstgevende) krant te kunnen maken. Goossens zwaaide zelfs met een afdracht door de SP van een meerderheid van aandelen. Een scherpe reaktie was zijn deel. Overigens koelde achteraf een en ander, want sommige socialistische bonzen waren wat vroeg op hun achterste poten gaan staan: ook zij zagen na een blik op de bedrijfsresultaten dat er geen andere weg openstond. Sommigen gaven zelfs toe de laatste jaren zelf diskrete stappen te hebben gezet bij een aantal privéondernemingen.

Het einde van de tunnel

De oplage van De Morgen bleef ondertussen achteruitboeren. Begin '85 zat men aan het dieptepunt van 32 000 verkochte eksemplaren. En dan mag De Morgen nog de hoogste leeskoëfficiënt hebben van alle kranten (media-onderzoeken wijzen uit dat elke Morgen gelezen wordt door 3,6 personen), geld brengt het niet in het bakje.

Een nieuwe opmaak leek de krant echter op het juiste spoor te brengen. De oplagecijfers stegen weer en er was het vooruitzicht op termijn uit de negatieve cijfers te geraken. Zij het dat men in partijmiddens nog wel eens moeilijkheden had met de opener journalistiek. Het einde van de tunnel vorige week bood in elk geval een onverwacht perspektief. De partij bleek niet meer bereid als belangrijkste aandeelhouder bij te springen. En dit keer werd wel het faillissement aangevraagd.

Het zou wel een verlies zijn voor Vlaanderen als De Morgen definitief ter ziele zou gaan. Komt het zover? Met zekerheid is niets te voorspellen, maar het faillissement lijkt ons inziens ook een beetje een taktisch gespeeld maneuver. Zowel Goossens als socialistische beheerders hadden de vorige weken reeds laten uitlekken dat er mogelijkheid was dat iemand vanaf begin januari '87 belangrijke investeringen wou doen. Na het faillissement was men ook snel daar met de mogelijke nieuwe investeerders. Wil men een soort Standaardvennootschap oprichten, waarbij ten gunste van de privé-investeerder alleen de aktiva worden opgenomen? Een reukje is er alleszins. Hopelijk heeft het voor de redaktie een heerlijk aroma.

Toon Boon C

De voorbij dagen dikwijls genoemd als één van de protagonisten van 'het failliet van De Morgen'. Dit is hem echt: de gewraakte Zak-kartoon.

Ruys over Goossens

Van editoriaal tot editoriaal

Maandag 27 oktober maakt Manu Ruys in zijn editoriaal in De Standaard een rekensommetje: hij stelt vast dat de socialisten al 56 maanden in de oppositie zitten en dat dit — moest de regering de normale verkiezingsdatum halen — zou kunnen uitlopen tot 92 maanden. Terwijl het na-oorlogs oppositierekord van de SP totnogtoe slechts 38 maanden bedroeg. "De duur van de oppositie-periode en het vooruitzicht op nog twee en een half jaar machteloosheid verklaren waarom de linkerzijde gebiologeerd geraakt over de vraag naar de kansen op regeringsdeelneming", aldus Ruys. En iets verder: "Daarom dringt een Willy Claes aan op een zakelijker verwoording, die de weg kan effenen naar het toekomstig formatieberaad. Van Miert denkt en spreekt ook in die richting". Onthouden we even dat Willy Claes op het ogenblik de kontrole heeft over de socialistische mutualiteiten, over de spaarpot van de partij, zeg maar.

Maar volgen we Ruys over de "realistische" koers van Van Miert op het recente partijkongres: "Niet iedereen is het echter eens met die strategie. Er is op het kongres luid applaus geweest voor fraktieleider Tobback die het van nature hard speelt".

Het moment is ook nog niet gekomen, zegt Ruys: "Martens kon voorlopig de lont uit de kabinetskrisis trekken. De godsvrede geeft hem respijt. Drie maanden?" Ruys geeft toe dat de ongerustheid groeit in de CVP en dat binnen drie maanden alle kansen openliggen. Dan komt voor de socialisten het uur der waarheid: "In dat geval zullen de linkse leiders zeker open staan voor kompromissen. Tobback haalt dan niet het onderste uit de kan. Hij zal dan misschien geen minister worden. Maar wellicht is dat niet zijn betrachting. Jos Van Eynde en Max Buset waren een kwarteeuw lang socialistische spilfiguren. Geen van beide werd ooit minister. Waarom ook niet? Het is goed voor de demokratie dat sommigen in het Parlement kritisch blijven toekijken (...)" Met andere woorden: als jullie ons de kop van Tobback op een schoteltje aanbieden, dan valt er te praten.

Het is bekend dat Manu Ruys een "welingelichte bron" is, de man van de canapés, van de bewust gewilde 'lekken', van de suggestieve proefballonnetjes. Ik wijs nogmaals op de datum van zijn editoriaal: maandag 27 oktober ll.

Wij weten nu dat de beslissing de boeken neer te leggen van De Morgen diezelfde maandagavond 'en petit comité' werd genomen door Karel Van Miert en Willy Claes. De redaktie van De Morgen heeft dit nieuws pas vernomen donderdagochtend, via Belga. Paul Goossens werd op het allerlaatste moment telefonisch ingelicht door Luc Van den Bossche, van wie niet duidelijk is of hij eerder op de hoogte was. Louis Tobback was alleszins volslagen verrast: zijn spontane uithaal over de staatssteun naar Wilfried Martens was gewoon wartaal. De gekwetste leeuw die weet dat hij niet meer overleven kan en dus in alle richtingen woest om zich heen klauwt. Een prachtig onderwerp voor een psycho-politieke studie naar neurotisch gedrag op het hoogste niveau.

Noodkrant

Maar goed, De Morgen was dus failliet. Vlak voor het Allerheiligenweekend, met zaterdag geen kranten. Het vrijdag toch ter perse gaan wordt met alle mogelijke dreigmiddelen en sabotage tegengewerkt en slechts de solidariteit van de mensen van Le Drapeau Rouge maakt de noodkrant 'De Moord' mogelijk. Die noodkrant doorbreekt vrijdag het eenzijdige koor van krokodillentranen: De Morgen zal voortgaan.

Krokodillentranen van Manu Ruys bijvoorbeeld, die na wat gelamenteer over "een schokkende gebeurtenis", weer bijzonder goed geïnformeerd blijkt te zijn: "Een intern meningsverschil inzake de doelgroepen heeft allicht bij de beslissing meegespeeld. (...) niet weinig ortodoxe socialisten zijn zich met de jaren gaan ergeren aan de autonomie van de redaktie (...)". Een redaktie met — steeds volgens Ruys — "een inbreng van gauchisten en andere marginale frakties".

Maar Ruys is grootmoedig: "Tien jaar geleden hebben wij zelf het drama van een faillissement ondergaan (...). Ons medevoelen is zeer oprecht". Het siert hem, maar het was overbodig. Want samen met dit editoriaal lag dus de genoemde noodkrant in de winkels. 's Anderendaags Allerheiligen was De Morgen zelfs als enige op de markt met een 'Krant X', verspreid onder andere op de boekenbeurs. 's Maandags kon De Morgen voor een voorlopige twaalf dagen voortgaan, met een vage toezegging van de premier tot het einde van het jaar. Op korte tijd was er veel veranderd.

Naar de kop gestegen

Vrijdag 31 oktober, in de loop van de namiddag, kwam Paul Goossens tot een akkoord met de kuratoren voor twaalf dagen op basis van een kapitaal van vier miljoen. Het personeel is op dat moment al zeker dat het die vier miljoen op tafel kan leggen, via binnengelopen steun. Luc Van den Bossche eist echter namens de SP te kunnen meemarcheren. Terwijl het personeel daarover vergadert en tot het standpunt komt de SP erbuiten te laten, legt Van den Bossche een rechtstreekse verklaring af aan de BRT-radio dat het akkoord rond is. Omwille van dit 'lek' weigeren de kuratoren nog verder het personeelsstandpunt in overweging te nemen.

Goossens dringt dan bij Van den Bossche aan kontakt op te nemen met de premier, die al heeft laten verstaan tot een 'geste' bereid te zijn. Martens is niet dom natuurlijk. Hij weet ook dat — als de SP de kop van Tobback offert op het altaar van een nieuwe regering — de CVP dat mogelijk met zijn kop zal doen, vastgepind als hij zit op zijn alliantie met Gol en Verhofstadt.

Van den Bossche is ook niet dom: hij weet dat de likwidatie van De Morgen binnen de socialistische beweging een storm van kritiek en solidariteit zal losmaken die zich tegen Van Miert kan keren. Een Van Miert die — met zijn 'rakettenbocht' — danig bezig is intern zijn vingers te verbranden. Maar die daarvoor blind is, omdat — zo vertelde mij een zeer goed ingelichte bron — "zijn vijfhonderdduizend naamstemmen hem naar de kop zijn gestegen."

Van den Bossche staat niet zo sterk, maar hij is politikus genoeg om te weten dat — als er een machtsvakuum komt — de man die op de juiste kar zit wel eens heel snel de top zou kunnen bereiken. De juiste kar zou wel eens De Morgen kunnen zijn: als de krant overleeft dan is de 'redder' de grote held binnen de beweging. Terwijl Tobback vertwijfeld zijn wonden aan het likken is en Van Miert verstoppertje speelt, wringt Van den Bossche zich in alle mogelijke bochten om die reddersrol te kunnen krijgen.

Rechts en links

Maar hij moet voorzichtig zijn. Hij moet zich engageren zonder zich te encanailleren. Als Goossens dan ook afkomt met zijn voorstel de premier te bezoeken, acht Van den Bossche dit "niet opportuun". Uiteraard niet: hij kon Tobback toch niet tegen de schenen trappen. Bovendien zit hij al bij 'underdog' Goossens op schoot, hij wil nog niet eens Martens, misschien wel voorlopig de politieke 'loser' erbij nemen.

's Zaterdags kontakteert Goossens dan op eigen houtje Wilfried Martens. De twee mannen kennen mekaar goed sinds de Leuvense revoltes van '66 en '68 (Martens bood Goossens toen een verkiesbare plaats bij de CVP aan). Zij zijn altijd politieke tegenstrevers geweest, die behendig genoeg zijn om op het juiste moment taktische bondgenootschappen af te sluiten. Zo'n moment is gekomen: Goossens heeft op korte termijn geld nodig. Martens kan zijn imago oppoetsen, maar vooral: hij krijgt de kans een oppositie-orgaan in het leven te houden binnen de socialistische beweging, dat een onoverkomelijke hinderpaal is voor de SP om in de regering te treden. Want het scenario is duidelijk: in de regering slikt Van Miert zijn rakettenstandpunt in. De verkiezingen zijn pas binnen tweeëneenhalf jaar. Als er tegen dan een ekonomisch herstel is, dan zijn de raketten geen verkiezingstema meer. De Vlaamse kranten — 'de lakeien van de Wetstraat' — zullen hooguit eens ironisch grinniken maar de klemtoon vooral leggen op het "teruggekeerde realisme" van de socialistische partijvoorzitter. De Vlaamse kranten, uitgezonderd De Morgen. Die nu al — met de ondertussen beruchte kartoon van Zak — bewezen heeft vlijmscherp te zullen uithalen.

Wij krijgen dus het paradoxale fenomeen dat een rechtse premier een linkse krant in leven wil houden omdat die linkse krant kan verhinderen dat zijn rechtse regering gewipt wordt. Uiteraard was Van den Bossche woest en bekloeg zich hij zich over een "unfaire behandeling".

Vooruitzichten

Dat liet zich weer voelen in de kolommen van Manu Ruys. De welingelichte man wist maandagmorgen 3 november nog altijd niets over het gemanoevreer van Van den Bossche vrijdagnamiddag — integendeel, hij begon ijverig het aureool te fabrikeren: "Kamerlid Van den Bossche die (...) poogt toch nog een socialistische krant op het spoor te zetten, wordt gekonfronteerd met een redaktie die 'cavalier seul' speelt". En: "Goossens heeft de smerige was buitengehangen".

Manu Ruys geeft dan een hele uitleg over het verschil tussen het faillissement van De Standaard in 1976 — dat te boven is gekomen zonder overheidssteun — en de verzoeken om overheidswaarborgen van De Morgen vandaag.

Twee elementen 'vergeet' hij daarbij: de kranten van De Standaardgroep waren in 1976 struktureel gezond omdat zij met voldoende middelen konden werken; het faillissement werd veroorzaakt door de wilde nevenaktiviteiten van Albert De Smaele. Eénmaal die afgestoten kon de VUM (Vlaamse Uitgevers Maatschappij) van André Leysen met een propere lei ("met een waterdicht beschot") terug opstarten en snel rendabel worden. De Morgen daarentegen is struktureel acht jaar lang ziek geweest omdat Goossens vanuit de socialistische beweging net genoeg geld kreeg om te overleven, maar niet om professioneel te kunnen werken. Indien de socialisten van in de beginne voldoende middelen zouden hebben vrijgemaakt was hun verlies misschien kleiner geweest (al dient toegegeven te worden dat ook Goossens is moeten groeien in zijn rol als hoofdredakteur).

Maar het afgelopen anderhalf jaar had De Morgen een nieuwe bocht genomen met spektakulaire toename van het lezersbestand (van 33.000 tot 42.000) en van de reklame-inkomsten. Deze klim was er gekomen zonder de minste promotionele ondersteuning. Er was een nieuwe manager aangetrokken, die op basis van de vooruitgang — en mits bijkomende investeringen — een realistisch plan had uitgewerkt om aan een verdere klim te beginnen met vooruitzichten op termijn van twee jaar rendabel te worden.

Maak ze af

Uiteraard is Manu Ruys beducht voor het sukses van De Morgen, want het is duidelijk dat dit hem klanten kan kosten: velen kopen De Standaard bij gebrek aan beter. Ondanks hun inspanningen om zichzelf een imago te geven als krant voor jonge, dynamische karrièremakers, blijft De Standaard een oubollig produkt, met een vaak ergerlijke schoolmeestersmentaliteit. De pogingen van de VUM om met 24 Uur een dynamische volkskrant te brengen zijn afgebroken na vijf weken, mogelijk omdat op dat moment de verliezen ophielden fiskaal interessant te zijn (die bedroegen ook om en bij de 70 miljoen, Manu Ruys).

Maar Ruys 'vergeet' ook een tweede element: een beslissende rol in de 'redding van De Standaard', werd gespeeld door ... Paul Goossens! Goossens was op dat moment ekonomische redakteur bij die krant. Het was hij — zo onthulde onlangs Huib Crauwels in de Aktueel-reeks van Mark Grammens — die kontaktpersoon was van André Leysen binnen de redaktie. Manu Ruys dankt dus op dit moment zijn goed belegde boterham voor een groot deel aan de 'gauchist' Goossens, die de 'patron des patrons' in de uitgeverswereld loodsde op een moment dat Ruys vertwijfeld zat om zich heen te staren.

Maar dan: zaterdagavond 1 november al wierp Hugo Claus zichzelf op als de 'André Leysen' van De Morgen met zijn oproep voor 1.000 kapitaalverschaffers van elk 100.000 fr. De Standaard weet dat maandagmorgen 3 november nog niet te melden.

Niet alleen de redaktionele kolommen van De Standaard, maar ook het editoriaal van Ruys staat die dag bol van de verzwijgingen en tendeert uiteindelijk in één richting: *maak ze af, en snel!* De zwachtels waarmee dat wordt afgedekt zijn nogal technische redeneringen over "konkurrentie-vervalsing" door overheidssteun.

Hierin spreekt Ruys zichzelf trouwens tegen, want hij valt terug op de redenering die de VUM zelf gehanteerd heeft toe ze 24 Uur lanceerden: de kranten zijn niet zozeer onderling konkurrentieel dan dat zij gezamenlijk geroepen zijn het produkt 'krant' zijn plaats te geven op de markt. In het jargon van Ruys heet dat: "Niemand ziet graag een dagblad verdwijnen, omdat daardoor de invloed van het medium 'krant' op de advertentiemarkt verzwakt".

Wat er niet staat

Komt dan 4 november. Dan wordt duidelijk dat de socialistische beweging niet zonder krant zit: De Standaard is plots een SP-orgaan geworden. Op de voorpagina een feitelijk verslag van Hugo Deridder, die duidelijk maakt dat Martens binnen de regering even geïsoleerd staat als Goossens ten opzichte van de socialistische partij: "Op het CVP-bureau was de reaktie ronduit negatief". Martens was trouwens (toevallig?) "afwezig toen dit punt ter sprake kwam".

In zijn editoriaal brengt Ruys voor het eerst het initiatief van Hugo Claus ter sprake: "Letterkundigen zijn geen financiers en evenmin managers". Allicht niet, maar waar blijven de financiers en de managers?

Verderop bevestigt hij impliciet de stellingen die Goossens niet ophoudt te beklemtonen: "De redding veronderstelt een wijziging van het kommercieel beheer. De socialistische partij is daartoe niet bij machte. Zij is daartoe ook niet meer bereid". En Ruys roept hen op om dat standpunt toch zeker niet te herroepen: "Voor de SP is het misschien een bevrijding".

Op pagina drie wordt dan — over een halve bladzijde — Van Miert, in een prachtige "slachtoffersrol" geportretteerd — de grote bedrogene. Met in de rubriek 'Echo's' de zoveelste uithaal naar de 'objektiviteit' van de BRT-nieuwsdienst. Deze zou uitgebreid Goossens aan het woord hebben gelaten maar "vond het blijkbaar niet nodig (of opportuun?) SP-voorzitter Van Miert de kans te geven om te reageren".

Hoeft het gezegd dat de redaktie van De Morgen zelf het onmogelijke had gedaan om Van Miert in hun kolommen aan het woord te laten, maar dat deze daar niet op in is willen gaan?

Hoe het ook zij, de zaak De Morgen zal nog vreemde wendingen nemen, zoveel is nu al zeker. De lektuur van Manu Ruys mag dan niet aangenaam zijn, zij is terzake soms wel informatief. De kunst bestaat er echter in niet te lezen wat er staat, maar net te lezen wat er net niet staat. Dat is zelfs vanuit het standpunt van hersengymnastiek een waardevolle bezigheid.

Eddy Daniels

ZOEKERTJES

● An Deneffe zoekt afgedragen Millets en docksides. Prijs overeen te komen. Adres: Predikherenweg 27, 3009 Winksele, 016/22.71.38.

● Lic. Natuurkunde geeft bijlessen wiskunde, fysika (alle nivo's). Tel. 011/40.17.39.

● Wie wenst mee te rijden op vrij- en zo-avond Leuven-Grimbergen en naaste omgeving. Steek een briefje in de bus bij L. Vanhoye, Fochplein 19, Leuven.

● Drs Ekonomie geeft bijlessen aan eerstekanners etew. Bel tijdens de weekends 051/50.17.00.

● Wie wil vanuit omgeving Genk meerijden? Zondagavond en vrijdagavond of late namiddag. Zw Groenveldlaan 1, blok 9, bus 0, Cité bij Rudy Golinski.

● Al uw tijpwerk op wordprocessor: specialiteit Spaans, Frans, Engels. Studentvriendelijke prijzen. Bel 016/23.46.26 na 18 u.

● Verloren op 3 nov. in het Stadspark studentenkaart: terug te bezorgen aan Veerle Straetemans, Van 't Sestichstraat 1, of aan studentensekretariaat van de rechtsfakulteit.

● Te koop: magneetkaartlezer voor HP41-C: onmisbaar! Zacht prijsje. Henk Van Acker, Groot Begijnhof 22B, Leuven.

● Wil degene die op ma 20 okt rond 19 u aan het Sportkot mijn rode fiets wegkaapte zo braaf zijn hem vrij te laten? Wij zijn onafscheidelijk! Krista Ceustermans, Fred. Lintstr. 51.

● Te huur: huisje met tuin voor 2 personen aan 5000 fr. Informeer bij Yon, Brouwersstraat 46. Ligging aan Brusselse Poort.

● Gezocht: kaart Eurythmics (21 nov) dringend! Zw Ria Conings, Blijde Inkomstr. 99.

● Schannul is een stripuitleendienst — 3000 strips — waar iedereen welkom is. Honderd fr ledengeld per jaar/5 fr/meegenomen strip. Vlamingstr 47 Leuven. Reeds 260 vaste leden.

ZOEKERTJE

Zoekertjes zonder kommercieel oogmerk (gezocht, gevonden, verloren, e.d.) zijn **gratis**; andere (te koop, te huur, tikwerk) worden betaald naargelang de ruimte die ze innemen (zie rooster). De redaktie behoudt zich het recht voor om zoekertjes niet te plaatsen.

Gebruik onderstaand rooster. 1 teken per vakje, 1 vakje tussen de woorden. Zenden aan of afgeven op 's Meiersstraat 5

10 BF
20 BF
30 BF
40 BF
50 BF
60 BF

Favorieten: Claude Lévi-Strauss

Incest en uitwisseling

Elke woensdagnamiddag spreken professoren over hun favorieten in 't Stuc. Vorige week was het professor Janssens over Hugo Claus, deze week professor Roosens over Claude Levi-Strauss. Het is een bescheiden, helder betoog over moeilijke materie geworden. Roosens sprak over zichzelf als (een) Vlaamse boerenjongen in (zijn) verhouding tot de meester Strauss.

Professor Roosens splitste zijn betoog in drie delen op: eerst de situering van de antropoloog Strauss, dan het verband tussen Strauss' filosofisch systeem, de psycho-analyse en de taalkunde, en tenslotte Strauss' visie op het incestverbod. Vooral dit laatste bevattte de kern van de antropologie-opvatting van Strauss.

Frans en akademisch

Claude Lévi-Strauss is geen vakantropoloog, hij is in eerste instantie een filosoof, benadrukte Roosens, maar dan ook geen gewone. Strauss is vooral een filosoof omwille van de uitgebreide kanttekeningen in zijn antropologisch werk die een snel en groot abstraheringsvermogen verraden. Feiten worden door Strauss in breder perspektief bekeken. Dat vermogen om de dingen te doorgronden blijkt al in Strauss' studententijd. Strauss studeert rechten, vindt dat te makkelijk, neemt er filosofie bij, heeft ook daar snel de knepen van het vak beet —"filosofie is dialektiek"— en gaat dan in Brazilië sociologisch onderzoek verrichten. Eerst in de stad, later in het oerwoud. De Tweede Wereldoorlog zorgt ervoor dat de, inmiddels naar Frankrijk teruggekeerde, Joodse Strauss op de vlucht moet. Het wordt New York en door intensief kontakt met prominente antropologen leert hij de stiel. Claude Lévi-Strauss wordt een hele grote naam en lid van de Académie Française. Momenteel is hij aan een come-back toe. Kenners zoals professor Roosens noemen hem superieur verstandig en zijn tijd vooruit. Intellektuelen mogen hem weer zonder schaamte citeren. Alleen de Amerikanen hebben het moeilijk met Strauss' opgang. omwille van zijn Franse geschriften.

Bedenkelijk abstrakt

Strauss' denken onderging grote invloed van de psycho-analyse (Freud) en de strukturele taalkunde (Jakobson, Bloomfield, De Saussure). Wat beide systemen gemeen hebben en wat Strauss ook boeide was het onbewust zingevende mechanisme dat beide theorieën postuleerden als aanwezig in de mens. Het onzichtbare verklaart de empirie, het zichtbare. Bij psychisch zieke mensen is het symptoom het symbool van een onderbewuste aktiviteit, bij taalgebruikers genereren een beperkt aantal regels en klanken zinvolle uitspraken. Wat voor psychoanalyse en taalkunde opgaat, moet ook voor andere domeinen gelden, dacht Strauss en stelde dat de mens op elk aktieterrein symbolisch bezig is. De menselijke bezigheid verhult de onderliggende essentie. Het mensbeeld van Strauss gaat dan ook radikaal in tegen dat van, bijvoorbeeld, de behavioristen die de mens met zijn uiterlijke schijn vereenzelvigen. Neen, zegt Strauss, de waarheid ligt achter de belevenis en de schijn. Het principe dat de werkelijkheid verklaart, is het kollektief onbewuste. Het kollektief onbewuste struktureert de wereld in verhoudingen en verhoudingen tussen de verhoudingen, equaties, die een kultuurbeeld doen ontstaan waar de mens in zijn omgang met anderen op inspeelt.

Allemaal erg abstrakt, maar konkreet komt het hier op neer: in de dagelijkse omgangstaal vergelijkt men vaak de man-vrouw verhouding met die van dag-nacht, rechts-links, droog-vochtig, warm-koud, kultuur-natuur. Ook al verzet je je, als geëmancipeerd denkend mens tegen dergelijke tweeledige opposities en draai je de verhoudingen om, de termen blijven gehandhaafd. Wat uiteindelijk van belang is, zijn de inhoudsloze, want formele, onderliggende strukturen die een brutaal leeg mensbeeld oproepen.

Als jong leerling bij Strauss, zo vertelde professor Roosens, heb ik hem ooit gevraagd of hij dat nu allemaal meende, wat zijn leeg mensbeeld betreft. "Meneer," zo moet een ontdane Strauss geantwoord hebben, "ik meen alles wat ik zeg."

Kado

Toen Strauss in '47 van wal stak in de antropologie was er al veel feitenmateriaal verzameld. Vergelijkingen ontbraken echter, verbanden ook. Het is Strauss' grote verdienste met zijn groot abstraheringsvermogen de schijnbare zinloosheid zin gegeven te hebben. Zo heeft hij ook de incestproblematiek grondig uitgediept. Incest is een universeel gegeven dat in elke kultuur streng gesanktioneerd wordt. Het begrip incest dekt niet altijd dezelfde lading: het is het verbod seksuele betrekkingen te hebben binnen het eigen gezin, maar het is ook het verbod binnen de eigen klan betrekkingen te hebben. De term incest drukt wel steeds uit dat een verwant, ver of nabij, van seksuele betrekkingen uitgesloten wordt.

Vanwaar het universele van het incestverbod? Niet omwille van latere fysieke gevolgen. Seksuele relaties zijn, zoals geweten, niet altijd vruchtbaar en, indien dat wel het geval is, is het deviatierisiko van kinderen uit incestueuze relaties niet groter. Een incestueuze oorsprong garandeert geen handikap. Evenmin is het incestverbod er omwille van psychische gevolgen. Incest veroorzaakt geen schaamte, stelt Strauss met Freud. Het is de maatschappij die achteraf de incestueuze partners hun geluk misgunt. Tenslotte is het incestverbod geenszins een irrationeel residu van een oud godsdienstig gebruik dat een klan-verbod inhield (Durkheim). Durkheims hypothese is niet universeel, weerlegt Strauss.

Wel keert het incestverbod in feite een positief gebod om, het gebod van de uitwisseling. Een uitwisseling, zegt Strauss, is het fundament van de menselijke relaties. In pre-industriële maatschappijen is de gift een erg belangrijk gegeven, bij ons is het een randfenomeen (geworden). In de nietgeïndustrialiseerde landen is het geven en het krijgen van geschenken een systeem met een eigen logika. Zo vertelde Roosens van zijn wedervaren met een stam uit Zaïre. "Een missionaris had me aangeraden niet te snel geschenken te retourneren en niet op alles even alert Europees te reageren. Mijn verblijf in Zaïre, 4 jaar, heeft me wel 350.000 frank gekost."

Het huwelijk dient in het kader van een samenleving met een gave-wedergave patroon gezien te worden. De bruid wordt er door de man als eregeschenk aan een andere man en diens familie aangeboden. De schenker verwacht in ruil iets terug. Hij krijgt ook een vrouw terug. Incest is dus, met andere woorden, de vrijwaring van de mogelijkheid van de uitwisselingspolitiek van de man. (Opgemerkt dient dat Strauss het over de man als beslissende instantie heeft uit hoofde van het antropologisch feitenmateriaal.

Roosens haalde een aantal patronen van huwelijken aan die het bovenstaande mooi illustreerden. Steeds bleek dat een niet geplande werkwijze op het eenvoudige principe van gift en wedergift gebaseerd was. Weinig menselijk inzicht en veel diepliggende strukturen. Sartre heeft ooit tegen Strauss gezegd: "U vergelijkt mensen met mierenkolonies." Hij had gelijk.

Kort

Groot is Strauss in zijn zingeving van het ogenschijnlijk zinloze, konkludeerde Roosens. Minder groot en daarom vaak bekritiseerd, is Strauss' nonchalance met feiten en gegevens, zijn verwaarlozing van het geschiedkundige aspekt en zijn veronachtzaming van de menselijke gevoelens.

Ondertussen was het al vrij laat geworden. In het publiek zaten waarschijnlijk mensen die gestudeerd hadden, want de vragen achteraf waren moeilijk.

Jan Antonissen

AGENDA

samenstelling: Geert Coene en Koen Verboven

Donderdag 6 november

11.30 u. ETEN Hongermaaltijd in Alma I, II, III ten voordele van 11.11.11.

16.00 u. KONCERT Jaarlijkse prijs van de vriendenkring van het stedelijk konservatorium Leuven. In Aud. Minnepoort, org. VCL, inkom gratis.

19.00 u. UNIVERSITAIRE KONFERENTIE *Crisis en conflict in de internationale Handelsorde* door prof. *Th. Peeters*. In Grote Aula, Maria Theresia-Kollege.

19.30 u. LEZING *Yoga, een indische levensbeschouwing* door prof *G. Pollet*. In L & W 8ste verd., org. Dep. Orientalistiek.

20.00 u. LEZING *Cobra en informele schilderkunst* in Aud. Ves. 91.12. Inkom 100/120, org. Centrum voor Artistieke Confrontatie.

20.00 u. KONCERT *Orgelkoncert* door *Reitze Smits* in Koncertzaal Lemmensinstituut. Kaarten 016/23.39.67.

20.00 u. KONCERT Universiteitskoor *Wroclaw* o.l.v. Barbara Tathey brengt ***Poolse liederen, Mozart***, ... in Aud. Mgr. Sencie-instituut, inkom 80/120, org. Pers en Voorlichting KUL.

20.00 u. BENEFIET De Morgen, met o.a. The Pop Gun, het Genootschap, Bart Peeters, Big Bill, The Yeh Yeh's, Paul Goossens en The Scabs. In Manhattan (bus vanuit het centrum).

20.30 u. TEATER *Wolfsklem* door *Jan Decleir* in Stadsschouwburg. Inkom 200 tot 350.

20.30FILM Zeitgeist ***Zoo*** van *Peter Greenaway* in 't Stuc, org. 't Stuc, inkom 60/80.

20.30 u. FILM Zeitgeist ***The Angelic Conversation*** van *Derek Jarman* in Aud. Ves., inkom 60/80, org. Stuc.

Vrijdag 7 november

20.00 u. LEZING *Geweldloosheid - levenshouding en aktiemiddel* door *Pierre Parodie*. In L & W 8ste verd., inkom gratis, org. Vrienden v/d Ark, Pax Christi, werkgroep geweldloze weerbaarheid.

20.30 u. TEATER *Wolfsklem* door *Jan Decleir*. In Stadsschouwburg, inkom 200 tot 350 fr.

20.30 u. FILM Zeitgeist ***Tortures that laugh, Big Love*** van *John Maybury*. In 't Stuc, inkom 60/80, org. Stuc.

22.30 u. FILM Zeitgeist ***Miracle of Rose, Have you seen Orphee recently*** van *Evans*. In 't Stuc, inkom 60/80, org. Stuc.

Zaterdag 8 november

09.00 u. STUDIEDAG *De nieuwe ziekenhuiswet* door prof. *P. Schonken*. In Promotiezaal van de Universiteitshal, org. Centrum voor Ziekenhuiswetenschap.

15.00 u. BELCANTO *De zigeunerbaron* van *J. Strauss*. In Stadsschouwburg, inkom 80 tot 260 fr.

20.00 u. BELCANTO *De zigeunerbaron* van *J. Strauss*.. In Stadsschouwburg, inkom 80 tot 260 fr.

20.30 u. FILM *L'Homme blessé* van *Patrice Chéreau*. In 't Stuc, inkom 60/80, org. Stuc.

Zondag 9 november

11.00 u. KONCERT *Zondagmiddagkoncert* door *Marijke Bers* en *Beatrijs Devos*. In Stadsschouwburg, inkom 50/100, org. CCL.

20.30 u. FILM *Taxi zum Klo* van *Frank Ripploh*. In Vaartstraat 16, inkom gratis, org. Pieter Coutereel vzw Opendeurweek.

Maandag 10 november

15.00 u. FILM *Coming Out* van *Andrew Hall*, **16u30 *A un Dios desconocido*** van *Jaime Chavarri*, **18u30 *A strange deadly virus***, BBC-dokumentaire over AIDS, **20u30 *An early frost*** van *John Erman*. In Vaartstraat 16, inkom gratis, org. Pieter Coutereel vzw Opendeurweek.

20.00 u. LEZING *De traditionele Kriya Yoga*: wetenschappelijke beginselen van een aloude discipline van zielskultuur, door *Swami Shankaramanda Giri*, in Aud. B. Hoger Instituut voor Wijsbegeerte, org. Eoos.

20.00 u. TEATER *Het behouden huis* van W.F. Hermans door *TIL*. In Stadsschouwburg, inkom 80 tot 260 fr.

20.30 u. FILM *Le pull-over rouge* van *M. Drach*. In Aud. Ves., org. DAF, inkom 60/80.

22.30 u. FILM *Attica* van *C. Finstone*. In Aud. Ves., inkom 60/80, org. DAF.

Dinsdag 11 november

09.00 u. INFO *Echtscheiding ... Ja, maar!* Juridische dag. In Alma II, inkom vrij, org. Belangenvereniging van gescheiden mannen en hun minderjarige kinderen.

15.00 u. FILM *Pixote* van *Hector Babenco*, **17u15 *Het gaat wel weer over*** van *Agna Arens*. Nederlandse lesbische kortfilm, **18u00 *Twice a women*** van *George Slinzer*. In Vaartstraat 16, inkom gratis, org. Pieter Coutereel vzw Opendeurweek.

20.00 u. KONCERT *Mozart, Haydn, Beethoven* door *Capriccio*. In Grote Aula, inkom 250, org. het grote genoegen.

20.00 u. LEZING *Het licht der wereld* (op zoek naar de kern der dingen). In Mechelsestraat 80, inkom gratis, org. het Rozenkruisers Genootschap vzw

20.30 u TEATER *Wolfsklem* door *Jan Decleir*. In Stadsschouwburg, inkom 200 tot 350 fr.

Woensdag 12 november

14.00 u. FILM *Los Santos Innocentes* in Aud. Minnepoort, org. DAF, inkom 60

14.00 u. FILM *De Fietsendief* van *V. De Sica*. In Aud. Minnepooort, org. DAF, inkom 60/80.

17.00 u. VOORDRACHT *Beeldverwerking, analyse komputerbeelden* door *Walter Stiers*. In Asselberghzaal, org. Merkator.

17.00 u. LEZING De favorieten. Prof. *Cyriel De Keyser* over ***Paolo Freire***. In 't Stuc, org. Stuc.

20.00 u. KONCERT *La sacre du printemps* van *Igor Strawinsky*. In lokaal 08.16 van L & W, org. Klio, ten voordele van 11.11.11.

20.30 u. FILM *Hortensia, je t'aime* van *J. Losey*. In Aud. Ves., inkom 60/80, org. DAF.

20.30 u. TEATER *Wolfsklem* door *Jan Decleir*. In Stadsschouwburg, inkom 200 tot 350.

20.30 u. TEATER *The Chinese* door *Love Theatre*. In 't Stuc, inkom 180/250.

20.30 u. LEZING Informatie over ***AIDS*** en ***SAFE-SEX***, in Vaartstraat 16, inkom gratis, org. Pieter Coutereel vzw Opendeurweek.

22.30 u. FILM *The Criminal* van *J. Losey*. In Aud. Ves., org. DAF, inkom 60/80.